

Český svaz
ochránců přírody

Výroční zpráva 2018

Obsah

Kdo jsme	1
Členové, základní organizace a jejich aktivity	2
Vedení ČSOP	6
Ochrana biodiverzity	10
Pozemkové spolky	14
Veřejná sbírka Místo pro přírodu	20
Národní síť záchranných stanic	22
Veřejná sbírka Zvíře v nouzi	27
Ekologická výchova a další aktivity	28
Ekocentra ČSOP	29
Práce s dětmi a mládeží	32
Zlatý list	33
Ekologická olympiáda	34
NET4GAS Blíž přírodě	35
Uklidme svět, uklidme Česko!	36
LIFEorchids	37
Naše mokřady	38
Živé studánky	39
Setkání s přírodou	40
Živá zahrada	41
Oživení starých odrůd	41
Spolková činnost	42
Setkání členů a přátel ČSOP	43
Krása našeho domova	43
Zelená karta ČSOP	44
Poděkování	50
Hospodaření ČSOP v roce 2018	54
Rozvaha k 31. 12. 2018	55
Výkaz zisku a ztráty ke dni 31. 12. 2018	57
Summary, Zusammenfassung	60

Kdo jsme

Český svaz ochránců přírody (ČSOP) je spolek, jehož členy spojuje aktivní zájem o přírodu a životní prostředí. Naším posláním je ochrana a obnova přírody a krajiny, ekologická výchova a podpora trvale udržitelného života. Vznikli jsme v roce 1979, takže v roce, o kterém pojednává tato výroční zpráva, jsme oslavili už 39. narozeniny.

Rozmanitá činnost ČSOP má jedno společné – odehrává se především v terénu. Pečujeme o přírodně zajímavá území a představujeme je veřejnosti, provádíme přírodovědné průzkumy a mapování, prostřednictvím stovek místních projektů se snažíme o zachování druhového bohatství živočichů a rostlin nejen na území České republiky. Nedílnou součástí našeho života je výchovná práce s dětmi a mládeží. Vzděláváme ale i dospělou veřejnost. V záchranných stanicích pečujeme o zraněné a jinak handicapované živočichy a snažíme se je vrátit do přírody. Účinně chráníme přírodu tím, že se aktivně účastníme rozhodování ve správních řízeních. Podílíme se i na ochraně kulturních památek a vyvíjíme celou řadu dalších aktivit. Nemalé finanční prostředky, které na uvedené činnosti seženeme, poskytujeme i jiným neziskovým organizacím.

Od většiny obdobně zaměřených organizací se odlišujeme tím, že těžištěm naší činnosti je práce dobrovolníků sdružených v několika stovkách základních organizací, které mají vlastní právní osobnost.

Jsme členy IUCN (Světového svazu ochrany přírody) a Českého národního komitétu UNEP (Programu OSN pro životní prostředí).

Tato výroční zpráva popisuje pouze aktivity, které ČSOP v roce 2018 koordinoval celorepublikově. Nezahrnuje informace o pestré činnosti našich základních organizací a dalších organizačních složek ani aktivity regionálního či místního významu.

Členové, základní organizace a jejich aktivity

Máme mezi sebou profesionální odborníky, zkušené dobrovolníky, ale hlavně nadšence, kteří prostě „jen“ chtějí udělat něco dobrého pro přírodu.

V roce 2018 jsme řádně zaregistrovali **302 základních organizací (ZO)** s celkem **4 565 členy** (bez MOP), z toho bylo **7 organizací nových**. V kolektivech Mladých ochránců přírody (MOP) pracovalo **1 632** registrovaných členů. Individuálních členů (členů registrovaných přímo u ústředí ČSOP) bylo celkem **555**, z toho **73** nových. Český svaz ochránců přírody v roce 2018 registroval celkem **6 757 členů ČSOP**. Dalšíh **7 spřátelených organizací** se u nás registrovalo v rámci kolektivního členství.

Naše základní organizace jsou po celém území ČR rovnoměrně rozmístěné, v Čechách jich je **199**, na Moravě a Slezsku **103**. Nejvíce, **51** jich je ve Středočeském kraji, nejméně, **8** v kraji Karlovarském.

Rozmanitou činnost ČSOP ilustruje následující tabulka, která uvádí nejčastější aktivity a počty základních organizací, které se jimi v roce 2018 zabývaly.

Péče o krajinu a památky

Údržba maloplošných chráněných území	150
Údržba ekologicky významných nechráněných území	141
Zřizování a údržba územních systémů ekologické stability	43
Údržba zeleně	151
Péče o kulturní památky	39
Okrašlovací činnost	80

Druhá ochrana

Programy ochrany biodiverzity	123
Provádění přírodovědných průzkumů	112
Péče o handicapované živočichy	40
Záchranné chovy	14
Záchranné transfery	5

Ochrana životního prostředí

Ochrana vod	88
Ochrana ovzduší	30
Problematika těžby nerostů a hornin	28
Problematika odpadů	40
Lesní hospodaření	52
Problematika dopravy	48

Zemědělství	63
Energetické úspory	21
Účast v EIA	12
Účast ve správních řízeních	70

Environmentální výchova

Systematická práce s kolektivem dětí a mládeže	77
Pořádání táborových pobytů v přírodě	79
Působení na neorganizované děti a mládež	144
Systematická práce s dětmi členů ZO	84
Pořádání kurzů, školení, seminářů v oblasti EVVO	71
Pořádání veřejně přístupných akcí a kampaní	187
Den Země	122
Uklíďme svět!	121
Provoz ekocentra, poradenského centra, infocentra	73
Provoz naučné stezky	106
Vydávání periodik	18
Vydávání ostatních/ neperiodických tiskovin	83

Ochrana společenských zvířat

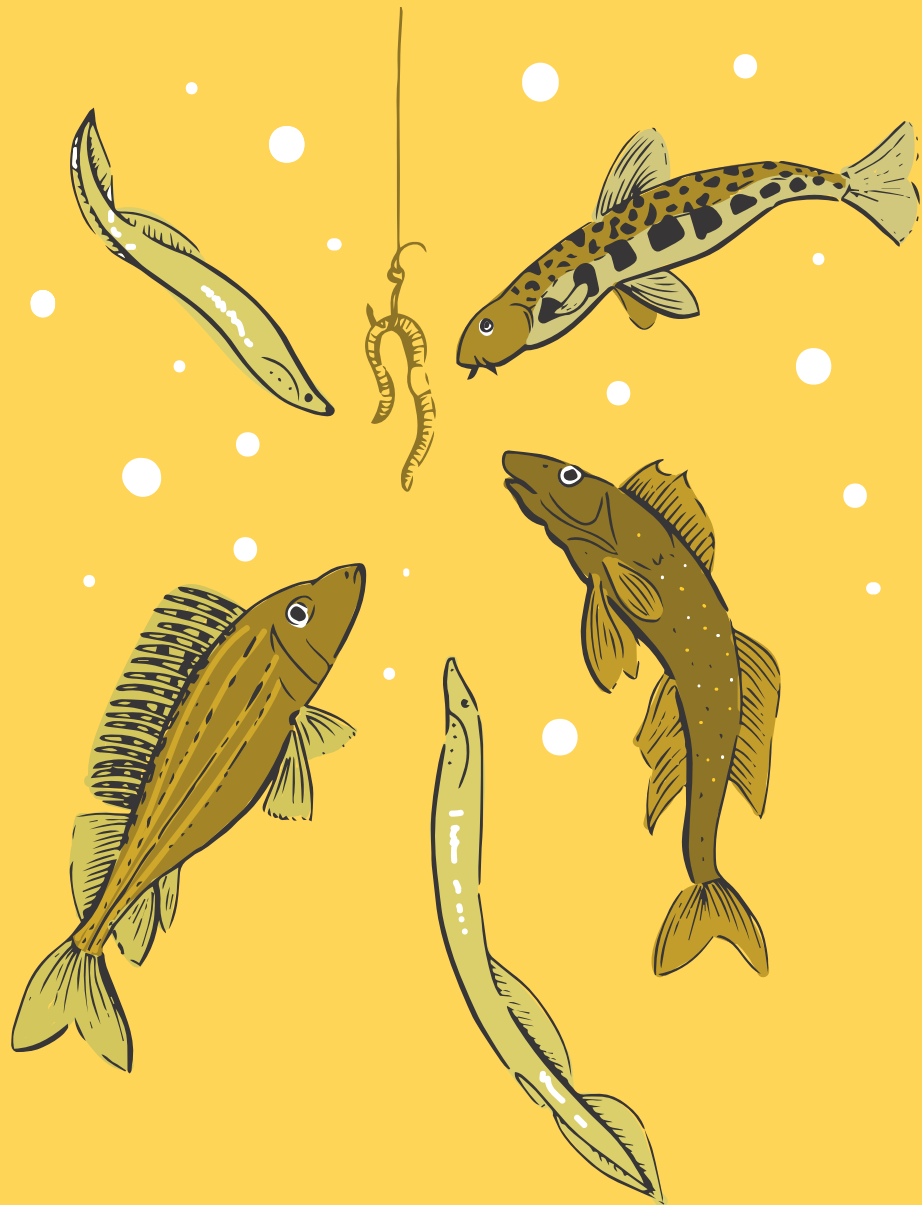
Provoz útulku pro společenská zvířata	12
---------------------------------------	----

Zpracováno dle údajů poskytnutých základními organizacemi.

V následující tabulce naleznete **počty členů a základních organizací (ZO)** v jednotlivých krajích České republiky v roce 2018.

	počet ZO	členů v ZO	z toho členů v MOP	členů při ÚVR	celkem členů
Hl. m. Praha	27	744	272	136	1152
Jihočeský kraj	15	301	73	32	406
Jihomoravský kraj	29	439	36	75	550
Karlovarský kraj	8	165	51	11	227
Kraj Vysočina	14	369	109	22	500
Královéhradecký kraj	14	233	52	22	307
Liberecký kraj	17	369	125	22	516
Moravskoslezský kraj	27	495	71	33	599
Olomoucký kraj	19	364	72	26	462
Pardubický kraj	21	385	80	19	484
Plzeňský kraj	17	506	232	29	767
Středočeský kraj	51	1 075	279	73	352
Ústecký kraj	14	325	89	26	440
Zlínský kraj	28	427	91	29	547
CELKEM	301	6 197	1 633	555	6 752

Vedení ČSOP

V listopadu 2018 se v Čáslavi konal X. Sněm ČSOP. Sněm je dle Stanov nejvyšším orgánem ČSOP a schází se jednou za 3 roky. V jeho pravomoci je mj. volit z řad členů základních organizací nové vedení ČSOP – statutární zástupce – předsedu, výkonného místopředsedu a členy Ústřední výkonné rady (27 osob) a Ústřední kontrolní a revizní komise (3 osoby). V roce 2018 pracovaly ústřední orgány ČSOP v tomto složení:

Předseda ČSOP

Libor Ambrozek (ZO ČSOP Kyjov)

Výkonný místopředseda ČSOP

Karel Kříž (ZO ČSOP Vlašim)

Předsedkyně Ústřední kontrolní a revizní komise ČSOP

Marie Cachová (ZO ČSOP – Záchraná stanice a ekocentrum „Pasička“) – od Sněmu

Ústřední výkonná rada ČSOP

Josef Cach (ZO ČSOP – Záchraná stanice a ekocentrum „Pasička“)

Karel Ferschmann (ZO ČSOP Radnice) – od Sněmu

Yvonna Gaillyová (ZO ČSOP Veronica)

Daniel Horáček (36/02 ZO ČSOP při Správě CHKO Jizerské hory)

Jakub Hromas (ZO ČSOP Šumava)

Václav Izák (ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády) – do Sněmu

Jiří Janál (ZO ČSOP Via Hulín)

Petr Janeček (ZO ČSOP 11/11 Zvoneček) – od Sněmu

Luděk Kostelník (ZO ČSOP – Odry 70/13)

Karel Kredba (ZO ČSOP 76/17 – Javorníček) – do Sněmu

Jiří Kučera (ZO ČSOP 11/02. Hostivice)

Jitka Loubová (ZO ČSOP Botič – Rokytka) – do Sněmu

Václav Lupínek (ZO ČSOP Alter Meles) – do Sněmu

Milan Maršálek (01/14 ZO ČSOP „Natura quo vadis?“) – od Sněmu

Milan Oppa (ZO ČSOP – Záchraná stanice a ekocentrum „Pasička“) – od Sněmu

Petr Orel (ZO ČSOP Nový Jičín 70/02)

Petr Pelikán (ZO ČSOP Spálené Poříčí)

Milan Petr (ZO ČSOP Zásmuky) – do Sněmu

Ivana Pirná (ZO ČSOP Vodolensis) – od Sněmu

Jaroslav Podhorný (ZO ČSOP Hořepník)

Jiří Rous (ZO ČSOP Teplice – Fergunna)

Jitka Říhová (ZO ČSOP Bílé Karpaty) – do Sněmu

Václav Somol (13/18 ZO ČSOP Silvatica) – od Sněmu

Petra Steidlová (Český svaz ochránců přírody Morava)

Jan Svoboda (ZO ČSOP 30/02 Chodov) – od Sněmu

Daniel Šatra (ZO ČSOP Kulíšek)
Martin Šilhán (ZO ČSOP Kulíšek) – do Sněmu
Libor Tandler (ZO ČSOP Oriolus)
Lukáš Tůma (12/12 Základní organizace Českého svazu ochránců přírody „Střední Brdy“)
Vlastislav Vlačih (ZO ČSOP 38/02 Launensia)
Václav Záruba (ZO ČSOP Orlice) – do Sněmu
Jozef Zetěk (ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice)
Petra Zíková (ZO ČSOP Křížánky – Jičín)

Ústřední kontrolní a revizní komise

Radovan Cáder (ZO ČSOP Vlašim) – od Sněmu
Marie Cachová (ZO ČSOP – Záchraná stanice a ekocentrum „Pasička“) – do Sněmu
Marek Lempochner (ZO ČSOP Vlašim) – do Sněmu
Jitka Říhová (ZO ČSOP Bílé Karpaty) – od Sněmu

Předsedové odborných komisí

Komise ochrany přírody: **Jakub Hromas**
 Komise ekologické výchovy: **Jozef Zetěk**
 Komise zahraničních vztahů: **Václav Izák** – do Sněmu, poté byla komise zrušena

Předsednictvo ÚVR ČSOP

Sedmčlenné předsednictvo je vždy tvořené předsedou ČSOP, výkonným místopředsedou ČSOP a dále pak členy zvolenými z řad členů ÚVR ČSOP: **Yvonna Gaillyová, Jakub Hromas, Václav Izák** – do Sněmu, **Jiří Kučera, Petr Orel** – od Sněmu, **Petr Pelikán**.

Kancelář ČSOP

Ústřední výkonná rada si pro profesionální zajištění základních činností ČSOP zřizuje svou Kancelář. Ta v roce 2018 pracovala v následujícím složení:

Petr Stýblo – ředitel Kanceláře, fundraiser, koordinátor PR a programu Živá zahrada
Stanislava Bartošová – od listopadu zástupkyně ředitele Kanceláře pro lidské zdroje
Jan Moravec – zástupce ředitele Kanceláře pro odborné programy, koordinátor projektu LIFE, programu pozemkových spolků a kampaně Místo pro přírodu, šéfredaktor časopisu Krása našeho domova
Kateřina Adámková – koordinátorka Ekocenter ČSOP, programu Blíž přírodě a kampaně Setkání s přírodou
Kateřina Burešová – od září administrátorka projektů Uklidme svět, uklidme Česko v Praze a projektu LIFE
Radek Janoušek – zodpovědný za propagaci kampaně Uklidme svět, uklidme Česko
Martina Kišelová – koordinátorka obou veřejných sbírek a práce s dárci
Miroslav Kubásek – zodpovědný za web kampaně Uklidme svět, uklidme Česko
Kateřina Landová – koordinátorka kampaně Uklidme svět, uklidme Česko
Martin Lípa – koordinátor projektu Oživení starých odrůd
Jana Michálková – administrátorka členské základny
Zdeňka Nezmeškalová – koordinátorka programu Národní síť záchraných stanic a kampaně Zvíře v nouzi
Martin Třešňák – koordinátor Národního programu Ochrana biodiverzity a Naše mokřady, administrátor kampaně Uklidme svět, uklidme Česko
Eva Vadászová – administrace programu pozemkových spolků

Čestná rada ČSOP

Čestná rada ČSOP pomáhá rozvíjet, propagovat a prosazovat činnost a zájmy ČSOP. Má toto složení:

prof. RNDr. Bedřich Moldan, CSc. (předseda)
prof. Ing. Jan Jeník, CSc., prof. RNDr. Pavel Kindlmann, DrSc., Čestmír Klos,
Ing. Vojtěch Kodet, RNDr. Jiří Kulich, RNDr. Jan Květ, CSc., RNDr. Ladislav Miko, Ph.D.,
JUDr. Svatomír Mlčoch, Ing. Jiří Oliva, RNDr. František Pelc, Ing. Pavel Pešout,
Bc. Stanislav Rampas, RNDr. Jitka Seitlová, PhDr. Vladimír Špidla,
Ing. Jaroslav Ungerman, CSc., Ing. František Urban

Ochrana biodiverzity

Zachování a obnova druhové rozmanitosti, péče o cenné biotopy či podpora ohrožených druhů rostlin a živočichů patří mezi základní poslání našeho svazu. Z velké části tyto aktivity zastřešujeme Národním programem Ochrana biodiverzity. Jádrem tohoto programu je tradiční otevřené výběrové řízení na podporu drobných lokálních a regionálních projektů v ochraně biodiverzity. 87 organizačních článků ČSOP a dalších nevládních organizací přihlásilo v roce 2018 do tohoto řízení celkem 218 projektů. Projekty posoudila a zhodnotila Komise ochrany přírody ČSOP společně s odbornými garanty jmenovanými pro jednotlivé podprogramy.

Vybraných **195 projektů (82 organizací)** jsme následně podpořili částkou přesahující **4 000 000 Kč**.

Podpořené projekty se týkaly následujících **7 oborů činností**:

- Mapování výskytu určitého druhu a skupin druhů, zejména kriticky a silně ohrožených
- Monitoring/podrobné mapování určité lokality
- Praktická opatření k zachování / obnově biotopů jednotlivých druhů či skupin
- Praktická opatření vedoucí k podpoře jednotlivých druhů či skupin živočichů
- Příprava sadbového materiálu a výsadby a péče o ohrožené druhy dřevin, včetně starých odrůd ovocných dřevin, tvorba regionálních lučních směsí
- Seznamování veřejnosti s druhovou rozmanitostí a s možnostmi její ochrany a podpory
- Neadresná propagace ochrany druhu, skupiny druhů či biotopu pomocí informování široké veřejnosti o ohrožení a o možnostech aktivní ochrany

Podpořené projekty byly například zaměřeny na mapování výskytu orchidejí, vzácnějších druhů ptáků, obojživelníků nebo starých odrůd ovocných dřevin. Kromě mapování, které přináší cenné informace pro ochranu přírody, byly realizovány rozmanité podpůrné činnosti určené pro vybrané druhy rostlin a živočichů. Byly tak například čištěny, opravovány a nově instalovány hnízdní podložky a budky pro dravé či zpěvné ptáky, sovy, čápy či netopýry. V období tahu obojživelníků se podařilo zabezpečit řadu úseků silnic a přenést přes ně tisíce jedinců. Dále vzniklo několik nových tůní, pro plazy byla budována líhniště, atd. Důležitou součástí programu je také osvětová a propagační činnost. V rámci ní proběhly exkurze pro veřejnost na přírodně cenné lokality a vznikla řada nových publikací.

Realizaci programu Ochrana biodiverzity podpořily Ministerstvo životního prostředí částkou 3 000 000 Kč (rozhodnutí č. 2/18), a Lesy České republiky, s. p., generální partner programu částkou 1 000 000 Kč. Aktivity týkající se záchran starých odrůd ovocných stromů v rámci tohoto programu pak podpořilo Ministerstvo zemědělství částkou 500 000 Kč (rozhodnutí č. 16/2018).

Typy a počty podpořených projektů:

činnost	počet projektů	podpora Kč
Mapování výskytu určitého druhu a skupin druhů, zejména kriticky a silně ohrožených	37	503 971 Kč
Monitoring/podrobné mapování určité lokality	20	352 769 Kč
Praktická opatření k zachování/obnově biotopů jednotlivých druhů či skupin	44	1 008 221 Kč
Praktická opatření vedoucí k podpoře jednotlivých druhů či skupin živočichů	40	711 034 Kč
Příprava sadbového materiálu a výsadby a péče o ohrožené druhy dřevin, včetně starých odrůd ovocných dřevin, tvorba regionálních lučních směsí	18	493 322 Kč
Seznamování veřejnosti s druhovou rozmanitostí a s možnostmi její ochrany a podpory	23	400 995
Neadresná propagace ochrany druhu, skupiny druhů či biotopu pomocí informování široké veřejnosti o ohrožení a o možnostech aktivní ochrany	12	454 565 Kč
Garantské koordinační projekty	1	99 500 Kč
Celkem projektů	195	4 024 377 Kč

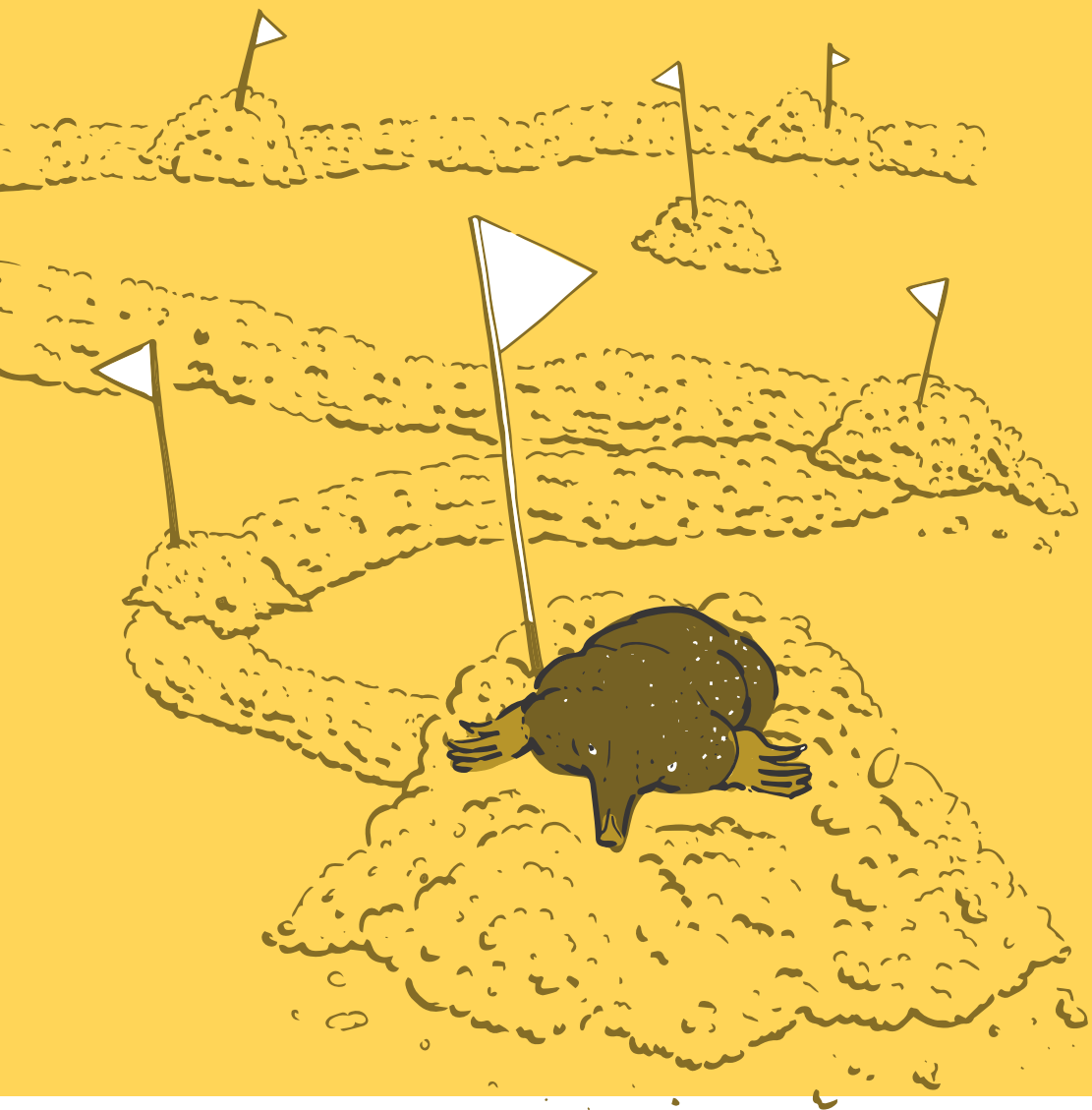
Hodnocení projektů a odborné zázemí programu Ochrana biodiverzity zajišťovali garanti jednotlivých oborů:

obor	odborný garant	obor	odborný garant
motýli	Libor Dvořák	netopýři	Mojmír Vlašín
vážky	Martin Waldhauser	velké šelmy	Barbora Krchňáková Telnarová
čmeláci, včely	Miroslav Pavelka	lesní byliny	Václav Somol
lesní hmyz	Ivan Horčíčko	ohrožené a chráněné nelesní byliny	Petr Karlík
hmyz	Filip Trnka	invazní druhy rostlin	Květa Morávková
raci a vodní ekosystémy	Miloš Holzer	ohrožené druhy dřevin	Karel Kříž
ryby a kruhoústí	Lubomír Hanel	krajové odrůdy ovocných dřevin	Martin Lípa
obojživelníci a mokřadní ekosystémy	Jaromír Maštera	houby	Jiří Polčák
plazi	Blanka Mikátová	biodiverzita okolí lidských sídel	Petr Stýblo
ptáci zemědělské krajiny	Daniel Křenek	management lokalit soustavy Natura 2000	Martin Dušek
dravci a sovy	Libor Opluštěl		
ledňáček a skorec	Pavel Čech		
čápi a ostatní brodiví	Stanislav Chvapil		
zpěvní ptáci, doupné stromy	Jaroslav Koleček		

Pozemkové spolky

Myšlenka pozemkových spolků stojí na předpokladu, že nejlépe může cenné lokality či objekty ochránit rozumný vlastník. Nevládní organizace proto s vlastníky uzavírají dlouhodobé smlouvy o spolupráci, cenné lokality si pronajímají anebo se přímo jejich vlastníky stávají. Tento způsob ochrany přírodního a kulturního dědictví je ve světě velmi rozšířen. U nás má sice také starou tradici, bohužel však násilně přerušenu. Novodobá historie se tak datuje od poloviny 90. let. Český svaz ochránců přírody na sebe převzal úlohu Národního pozemkového spolku – tedy koordinátora a zastřešovatele celého hnutí pozemkových spolků. Od roku 1998 v rámci jednoho ze svých národních programů pozemkové spolky podporujeme, pozemkospolkové myšlenky propagujeme a zároveň dohlížíme na zachování důvěryhodnosti pozemkospolkového hnutí v očích veřejnosti.

V čele programu stojí Rada národního pozemkového spolku.

V roce 2018 pracovala v tomto složení:

Pavel Bureš (Národní památkový ústav)

Jiří Francek (Nadace Partnerství) – do března

Václav Izák (ÚVR ČSOP) – do listopadu

Miroslav Janík (Pozemkový spolek KOSENKA)

Martin Klaudys (Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka)

Michal Krátký (Pozemkový spolek Sagittaria)

Jaromír Maštera (Pozemkový spolek Mokřady)

Jiří Rous (ÚVR ČSOP)

Barbora Čepelová (AOPK) – od dubna

Jitka Říhová (Pozemkový spolek Čertoryje)

Petr Stloukal (Ministerstvo životního prostředí)

Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s. p.)

Vlastislav Vlačiča – předseda Rady NPS (Pozemkový spolek Launensia)

Program je otevřený, jsou do něj tedy zapojené i neziskové subjekty mimo ČSOP.

Aktuální informace o hnutí pozemkových spolků, potřebné kontakty i veškeré dokumenty včetně podrobných zpráv o pozemkospolkovém dění najdou zájemci na webových stránkách pozemkovespolky.csop.cz. Zde uvádíme pouze nejzákladnější informace.

AKREDITACE

Jednou ze stěžejních činností programu je akreditace pozemkových spolků. V našem právním řádu není pojem pozemkového spolku ošetřen. Akreditace se proto snaží zabránit jeho zneužití. Akreditace je pro pozemkový spolek osvědčením, že splňuje všechna určená kritéria (existence dlouhodobých práv k pozemku, hospodaření na pozemku v zájmu ochrany přírodního a kulturního dědictví, dodržování etického kodexu pozemkových spolků), a pro jeho partnery zárukou důvěryhodnosti.

V roce 2018 bylo akreditováno **61 pozemkových spolků**.

Pozemkový spolek Anthericum	Občanské sdružení Anthericum, z. s.
Pozemkový spolek Arion	Český svaz ochránců přírody Arion
Pozemkový spolek Berkut	23/02 ZO ČSOP Berkut
Pozemkový spolek Botič – Rokytky	ZO ČSOP Botič – Rokytky
Pozemkový spolek Buchlovice	ZO ČSOP Buchlovice
Pozemkový spolek Cieszynianka	Český svaz ochránců přírody Cieszynianka
Pozemkový spolek Čertoryje	ZO ČSOP Bílé Karpaty
Pozemkový spolek Čmelák	Čmelák – Společnost přátel přírody
Pozemkový spolek Denemark	Denemark
Pozemkový spolek Domov	ZO ČSOP Jeseník nad Odrou
Pozemkový spolek Fergunna	ZO ČSOP Teplice – Fergunna
Pozemkový spolek Gallinago	Pobočka České společnosti ornitologické na Vysočině

Pozemkový spolek Hády	ZO ČSOP Pozemkový spolek Hády
Pozemkový spolek Hamerský potok	Hamerský potok, z. s.
Pozemkový spolek Hasina	ZO ČSOP Hasina Louny
Pozemkový spolek Huslík	ZO ČSOP Polabí
Pozemkový spolek Chaloupky	ZO Českého svazu ochránců přírody Kněžice
Pozemkový spolek Jílové	Okrašlovací spolek v Jílovém u Prahy
Pozemkový spolek Kladensko	Český svaz ochránců přírody Kladensko
Pozemkový spolek Koniklec	01/71 ZO ČSOP Koniklec
Pozemkový spolek Kosenka pro přírodu, krajinu a památky Valašskoklobucka	ZO ČSOP KOSENKA
Pozemkový spolek Krušnohoří	ZO ČSOP 39/02 Klíny
Pozemkový spolek Kynšpersko	Český svaz ochránců přírody Kynšpersko
Pozemkový spolek Květokras	Boskovštejn – místo pro život
Pozemkový spolek Launensia	ZO ČSOP 38/02 Launensia
Pozemkový spolek Lednice	ZO ČSOP 56/14 Lednice
Pozemkový spolek Lunaria	Lunaria, z. s.
Pozemkový spolek Meluzína	Ekologické centrum Meluzína – Regionální centrum Asociace Brontosaura
Pozemkový spolek Mokřady	Mokřady – ochrana a management, z. s.
Pozemkový spolek Mokřady a louky Liberecka	ZO ČSOP Armillaria
Pozemkový spolek Morava	Český svaz ochránců přírody Morava
Pozemkový spolek Mravenec	17/01 ZO ČSOP – SEV Mravenec
Pozemkový spolek NATURA	ZO ČSOP 43/10 Ekočov

Pozemkový spolek Niva	Pozemkový spolek Niva
Pozemkový spolek Pálečský statek	Pálečský statek
Pozemkový spolek Pobečví	ZO ČSOP 74/03 Lipník nad Bečvou
Pozemkový spolek Podbeskydí	ZO ČSOP Kunčice pod Ondřejníkem
Pozemkový spolek Pražská pastvina	ZO ČSOP Ekologická servisní organizace
Pozemkový spolek Predmost	Predmostenzis
Pozemkový spolek pro přírodu a památky Podblanicka	ZO ČSOP Vlašim
Pozemkový spolek Prostějovsko	ČSOP - RS Iris
Pozemkový spolek Radnice	ZO ČSOP Radnice
Pozemkový spolek Sagittaria	Sagittaria, z. s.
Pozemkový spolek Salamandr	ČSOP Salamandr
Pozemkový spolek Sázava	Základní organizace Českého svazu ochránců přírody 06/05 Sázava
Pozemkový spolek Severák	Jizersko-Ještědský horský spolek
Pozemkový spolek Slavkovského lesa	ZO ČSOP Kladská
Pozemkový spolek Sorbus	Sorbus
Pozemkový spolek Sv. Blažej	Cesta z města
Pozemkový spolek Šance pro draha	VAVÁKY, o. s.
Pozemkový spolek Šumava	ZO ČSOP Šumava
Pozemkový spolek Valašsko	Český svaz ochránců přírody „Choryňská stráž“

Pozemkový spolek Vladař	ZO ČSOP Alter Meles
Pozemkový spolek Východní Polabí	Český svaz ochránců přírody Smiřice
Pozemkový spolek Vulkán	6. ZO ČSOP Františkovo Lázně
Pozemkový spolek Zamenis	Spolek Zamenis
Pozemkový spolek Zázmoníky	Sdružení pro venkov, z. s.
Pozemkový spolek Zvoneček	ZO ČSOP 11/11 Zvoneček
Pozemkový spolek Žabí ráj	Muzeum přírody Český ráj
Pozemkový spolek Ždánický les	ZO ČSOP Ždánický les
Velkojaroměřský pozemkový spolek	ZO ČSOP JARO Jaroměř

INFORMACE A SETKÁVÁNÍ

Průběžné vzdělávání pozemkových spolků, pomoc pozemkovým spolkům s odbornými problémy a vzájemnou výměnu zkušeností a informací mezi pozemkovými spolky považujeme za stěžejní část programu.

Vybrané aktivity roku 2018:

Pravidelné **Výroční setkání pozemkových spolků** s řadou odborných seminářů a s terénní exkurzí jsme pořádali **13.–14. 4. 2018** v Mikulově.

Zajišťovali jsme **bezplatnou právní pomoc** pro všechny akreditované pozemkové spolky a realizátory projektů při sestavování smluv, majetkových nejasnostech a dalších „pozemkospolkových“ právních problémech, stejně jako **hromadné pojištění** zodpovědnosti za škody, způsobené třetím osobám. Dále měly pozemkové spolky možnost pojistit svůj majetek v rámci naší hromadné pojistky. (Obě pojištění se týkají nejen pozemkových spolků, ale i všech pobočných spolků ČSOP.)

FINANČNÍ PODPORA VZNIKU A ROZVOJE POZEMKOVÝCH SPOLKŮ

V rámci otevřeného výběrového řízení na podporu projektů vzniku a rozvoje pozemkových spolků, financovaného tradičně **Ministerstvem životního prostředí**, jsme v roce 2018 podpořili realizaci **33 projektů** částkou **1 430 000 Kč**. Celkově MŽP podpořilo tento program částkou **2 000 000 Kč** (rozhodnutí č. 1/18).

VEŘEJNÁ SBÍRKA MÍSTO PRO PŘÍRODU

Cílem kampaně Místo pro přírodu je získání finančních prostředků pro výkupy přírodně cenných pozemků, kterým hrozí nebezpečí (vykácení lesa, odvodnění mokřadu, rozorání květnaté louky), a dále pozemků vhodných k „návratu přírody“ (revitalizace vodních toků, výsadby biocenter a biokoridorů). Vedlejším, ovšem neméně důležitým efektem kampaně je také popularizace myšlenky pozemkových spolků a možnosti ochrany přírodního a kulturního dědictví prostřednictvím vlastnických vztahů mezi širokou veřejností.

Současně s centrální sbírkou probíhaly také lokální kampaně „**Zachraň les**“, organizovaná ČSOP KOSENKA, jejímž cílem je vytvoření „soukromé lesní rezervace“ Ščúrница v Bílých Karpatech, „**Obnova luk v Pomoraví**“, organizovaná ZO ČSOP Bílé Karpaty, a výkup pozemků na lokalitě **Zbytka**, organizované ČSOP JARO Jaroměř.

V roce 2018 se nám podařilo ve sbírce vybrat **1 288 762 Kč** a vykoupit **31 pozemků** (vlastnických podílů) o celkové výměře **6,0787 ha**. Byla převzata vlastnická práva získaná darem na třech lokalitách o celkové rozloze **3,8199 ha**:

Milská stráň – 10 pozemků (1,5386 ha)

Na Nebesích – nová lokalita – 1 pozemek (1,5505 ha)

Ospělov – 1 pozemek (0,1040 ha)

U Kuchyňky – nová lokalita – 2 pozemky (0,559 ha)

Vlčí hrdlo – 3 pozemky (0,4646 ha)

Zbytka – nová lokalita – 14 pozemků (1,8620 ha)

Konto veřejné sbírky je **9999922/0800**, bližší informace lze nalézt na **www.mistoproprirodu.cz** a na **facebookové stránce Místo pro přírodu**.

Národní síť záchranných stanic

Pomoc lidmi nalezeným zraněným či jinak handicapovaným živočichům, ale i osvěta o tom, co lidé zvířatům způsobují, jak tomu zabránit nebo alespoň vzniklé škody minimalizovat, je posláním záchranných stanic pro volně žijící živočichy.

Národní síť záchranných stanic, kterou v roce 1998 založil Český svaz ochránců přírody, již 20 let zajišťuje pomoc nálezčům handicapovaných zvířat na území celé České republiky. Jejými členy bylo v roce 2018 celkem 33 záchranných stanic. Každá ze sdružených stanic spravuje území, na kterém je nalezeným handicapovaným živočichům povinná poskytnout komplexní péči – první pomoc, zajištění veterinárního ošetření, léčbu a rehabilitaci a v ideálním případě vypuštění zpět do volné přírody. Část živočichů, jejichž návrat do přírody již není možný, slouží k ekologické výchově a osvětě.

V čele programu stojí Rada Národní sítě záchranných stanic. V roce 2018 pracovala v tomto složení:

Petr Orel (ZS Bartošovice) – předseda Rady NSZS

Josef Cach (ZS Pasička)

David Fuka (Ministerstvo životního prostředí)

Jiří Kruml (Ministerstvo zemědělství)

Karel Kříž (ÚVR ČSOP)

Karel Makoň (ZS Plzeň)

Petr Starý (ZS Kladno)

Lenka Tomášková (AOPK ČR)

Luboš Vaněk (ZS Huslík)

Stanice sdružené v Národní síti záchranných stanic v roce 2018

členská stanice	organizace	působnost
Soos	Městské muzeum Františkovy Lázně	Aš, Cheb, Sokolov
Drosera	Drosera z. s.	Karlovy Vary, Kraslice, Ostrov
Tachov	ZO ČSOP-TOS záchranná stanice v Tachově	Mariánské Lázně, Stříbro, Tachov
Rokycany	ZO ČSOP Rokycany	Beroun, Hořovice, Rokycany
Plzeň	Dobrovolný ekologický spolek – ochrana ptactva	Domažlice, Horšovský Týn, Kralovice, Nýřany, Plzeň
Spálené Poříčí	ZO ČSOP Spálené Poříčí	Blovice, Horažďovice, Klatovy, Nepomuk, Přeštice, Stod, Sušice
Chomutov	Podkrušnohorský zoopark Chomutov	Chomutov, Kadaň, Podbořany
FALCO	Český svaz ochránců přírody ZS Falco	Bílina, Česká Lípa, Děčín, Litoměřice, Litvínov, Louny, Lovosice, Most, Nový Bor, Roudnice nad Labem, Rumburk, Teplice, Ústí nad Labem, Varnsdorf, Žatec
Liberec	Centrum pro zvířata v nouzi při ZOO Liberec – Archa	Frýdlant, Liberec, Jablonec nad Nisou
Kladno	AVES	Kladno, Kralupy nad Vltavou, Mělník, Neratovice, Rakovník, Slaný, Černošice
Praha	Lesy hl. m. Prahy	Hlavní město Praha
Hrachov	Ochrana fauny ČR	Dobříš, Příbram, Sedlčany, Soběslav, Tábor, Votice
Huslík	ZO ČSOP Polabí	Brandýs n. L. – Stará Boleslav, Český Brod, Jičín, Kolín, Lysá nad Labem, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Nymburk, Poděbrady
Vlašim	ZO ČSOP Vlašim	Benešov, Čáslav, Humpolec, Kutná Hora, Pacov, Pelhřimov, Říčany, Vlašim
Makov	ZO 18/02 ČSOP Makov	Blatná, Milevsko, Písek, Strakonice, Vodňany
Rozovy u Temelína	Jihočeská zoologická zahrada Hluboká nad Vltavou	České Budějovice, Český Krumlov, Dačice, Jindřichův Hradec, Kaplice, Trhové Sviny, Týn nad Vltavou
Kláštepec u Vimperka	Správa NP a CHKO Šumava	Vimperk, Prachatice, území NP Šumava
Třeboň	Český nadační fond pro vydru	Třeboň
Libštát	ZO ČSOP Křižánky – Jičín	Hořice, Jilemnice, Nová Paka, Semily, Tanvald, Turnov, Železný Brod

Jaroměř	ZO ČSOP JARO Jaroměř	Broumov, Dobruška, Dvůr Králové nad Labem, Hradec Králové, Jaroměř, Kostelec nad Orlicí, Náchod, Nové Město nad Metují, Nový Bydžov, Rychnov nad Kněžnou, Trutnov, Vrchlabí
Vrchlabí	Správa NP Krkonoše	Území NP Krkonoše
Pasíčka	ZO ČSOP – Záchranná stanice a ekocentrum „Pasíčka“	Hlinsko, Holice, Chrudim, Králíky, Litomyšl, Nové Město na Moravě, Pardubice, Polička, Přelouč, Ústí nad Orlicí, Velké Meziříčí, Vysoké Mýto, Žamberk, Žďár nad Sázavou
Vendolí	ZO ČSOP 50/10 Zelené Vendolí	Blansko, Boskovice, Bystřice nad Pernštejnem, Česká Třebová, Lanškroun, Moravská Třebová, Svitavy, Tišnov
Pavlov	Pavlov, o. p. s.	Havlíčkův Brod, Chotěboř, Jihlava, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Světlá nad Sázavou, Telč, Třebíč
Stránské	ZO ČSOP Sovinecko	Bruntál, Ližovec, Mohelnice, Olomouc, Rýmařov, Šternberk, Uničov
Ruda	ZO ČSOP Šumperk	Jeseník, Šumperk, Zábřeh
Brno	Ptačí centrum o. p. s.	Brno, Šlapanice
Jinačovice	Zoo Brno a stanice zájmových činností	Kuřim, Rosice
Buchlovice	ZO ČSOP Buchlovice	Hodonín, Holešov, Kroměříž, Kyjov, Luhačovice, Otrokovice, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Klobouky, Veselí nad Moravou, Vizovice, Zlín
Němčice	ZO ČSOP Haná	Bučovice, Konice, Prostějov, Slavkov u Brna, Vyškov
Rajhrad	Záchranná stanice pro dravé ptáky Rajhrad	Hustopeče, Ivančice, Židlochovice, Znojmo, Břeclav, Mikulov, Moravský Krumlov, Pohořelice
Ornis	Muzeum Komenského v Přerově	Lipník nad Bečvou, Přerov
Bartošovice	70/02 ZO ČSOP Nový Jičín	Bílovec, Bohumín, Bystřice pod Hostěným, Český Těšín, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Frýdlant nad Ostravicí, Havířov, Hlučín, Hranice, Jablunkov, Karviná, Kopřivnice, Kravaře, Krnov, Nový Jičín, Odry, Opava, Orlová, Ostrava, Rožnov pod Radhoštěm, Třinec, Valašské Meziříčí, Vítkov, Vsetín

Záchranné stanice v roce 2018 přijaly celkem **23 781 handicapovaných volně žijících živočichů 244 druhů**, z toho **120** jedinců **21 kriticky ohrožených druhů**, 4 181 jedinců 62 druhů silně ohrožených a 2 571 jedinců 25 druhů ohrožených. Nejčastěji přijímaným savcem byl ježek západní (2 269 jedinců), netopýr hvízdavý (1 341), netopýr rezavý (1 264) a ježek východní (838). Z ptáků bylo přijato nejvíce kosů černých (1 735), poštolek obecných (1 492), rorýsů obecných (893) a kachen divokých (721).

V roce 2018 se podařilo **vypustit zpět do přírody 14 537 přijatých zvířat (61 %)**, část živočichů buď ještě zůstala v léčení, nebo jejich stav po vyléčení nedovoloval vypuštění zpět do volné přírody, a proto zůstali ve stanici k expozičním účelům a 34 % přijatých zvířat přes veškerou péči uhynulo nebo muselo být utraceno.

Do záchranných stanic se nejčastěji dostávala **mláďata (37 % všech příjmů)**, ze zraněných zvířat (36 %) pak zvířata zraněná dopravními prostředky, popálená elektrinou na sloupech vysokého napětí či ptáci po nárazu do skleněných stěn.

Díky podpoře Lesů ČR, s. p., proběhly v osmi záchranných stanicích rekonstrukce či dostavby chovatelských a provozních objektů.

Neméně důležitou složkou činnosti záchranných stanic je výchova a osvěta veřejnosti. Stanice spolupracovaly se školami všech stupňů, s domy dětí a mládeže, ekocentry i veřejností. V některých stanicích probíhaly odborné praxe studentů středních a vysokých škol. Řada stanic pořádala pro dětské kolektivy i veřejnost akce, jako jsou dny otevřených dveří, Den Země, Den zvířat, Vánoce ve stanici. Velmi oblíbené je veřejné vypouštění uzdravených zvířat, pořádané i několikrát do roka, či osvěta prostřednictvím informačních tabulí o příčinách zranění přímo v areálech záchranných stanic. Výchovné působení na veřejnost v roce 2018 významně podpořilo Ministerstvo zemědělství.

Velmi pozitivní ohlasy sklízí **aplikace Zvíře v nouzi pro „chytré telefony“**, která pomáhá nálezcům volně žijících zvířat v nouzi kontaktovat příslušnou záchrannou stanici, kde se jim dostane odborné rady a zvířeti následně případné pomoci.

Český svaz ochránců přírody získal v roce 2018 na podporu Národní sítě záchranných stanic částku necelých **12 milionů Kč** z programu **PPK Ministerstva životního prostředí** a částku **4 miliony Kč** prostřednictvím dotací **Ministerstva zemědělství** (rozhodnutí č. 98/18 a 102/18). Přerozdělené prostředky činily asi **1/4 nákladů** potřebných k zajištění kvalitní činnosti záchranných stanic. Zbylé prostředky si stanice sháněly z vlastních zdrojů.

VEŘEJNÁ SBÍRKA ZVÍŘE V NOUZI

Cílem kampaně Zvíře v nouzi je upozornit na finanční náročnost péče o poraněná volně žijící zvířata a dát tak možnost veřejnosti aktivně se zapojit a přispět subjektům, které tuto péči provádějí. Dalším cílem kampaně je informovat veřejnost o příčinách poranění zvířat.

Veřejnost může přispívat buď formou darů zaslaných na **sbírkový účet 33553322/0800** nebo zasláním **dárcovské SMS** v různých variantách **DMS ZVIREVNOUZI** na telefonní číslo **87 777**. Dárci mohou jak na účet tak formou DMS přispívat i přímo konkrétní záchranné stanici. Sběrka se týká pouze stanic provozovaných neziskovými subjekty.

V roce 2018 dárci sbírky Zvíře v nouzi přispěli na záchranu zvířat celkovou částkou **1 746 877,18 Kč** a z toho prostřednictvím **DMS 160 424 Kč**.

Tak, jako každým rokem jsme zorganizovali s dárci pravidelnou jarní a podzimní návštěvu záchranných stanic. Na jaře jsme zavítali do Záchranné stanice v Hrachově a během podzimu jsme s dárci zajeli do stanice v Pasíčkách. Vřelá přivítání i bohatý program svědčí o vděčnosti stanic pravidelným dárcům, kteří si jejich osobní podpory velmi váží.

Podrobnosti a potřebné aktuální informace včetně mapy záchranných stanic a kontaktů na ně jsou uvedeny na webu www.zvirevnouzi.cz a na facebookové stránce **Zvíře v nouzi**.

Ekologická výchova a další aktivity

EKOCENTRA ČSOP

Nedílnou součástí prakticky všech aktivit ČSOP je výchovné působení na veřejnost. Zařízení ČSOP, která výchovu cíleně provádějí, se nazývají Ekocentra ČSOP.

Ekocentra jsou zřizována základními organizacemi nebo regionálními sdruženími ČSOP. Jejich posláním je environmentální vzdělávání, výchova a osvěta. Mezi hlavní činnosti ekocenter patří spolupráce se školami, organizování akcí pro veřejnost, pořádání soutěží a exkurzí, vydávání publikací a materiálů, ekoporadnictví, spolupráce se státní správou a samosprávou aj.

Akreditace ekocenter ČSOP

Podle charakteru činnosti ČSOP akredituje ekocentra jako osvětová, výuková, vzdělávací nebo poradenská (ekoporadny). Jedno ekocentrum přitom může být akreditováno ve více z těchto činností.

Ekocentrum osvětové – hlavní činností je pořádání akcí pro veřejnost (např. Den Země, Vítání ptačího zpěvu, Setkání s přírodou, Uklidme svět), přednášky, výstavy, exkurze aj.

Ekocentrum výukové – je specializováno na ekovýchovné výukové programy pro děti a studenty ve školách či dětských oddílech.

Ekocentrum vzdělávací – pořádá semináře, workshopy a školení pro pedagogické pracovníky, zaměstnance veřejné správy, členy neziskových organizací, apod.

Ekocentrum poradenské – jedná se o ekoporadnu, kde jsou zodpovídány dotazy a poskytovány konzultace širokému spektru klientů.

V roce 2018 jsme akreditovali těchto 44 Ekocenter ČSOP:

název ekocentra	místo působení	osvětové	výukové	vzdělávací	poradenské
Bečovská botanická zahrada	Bečov nad Teplou	x	x	x	
Beskydské ekocentrum	Frýdlant nad Ostravicí	x	x		
Centrum Ekologické výchovy Rokycany	Rokycany	x	x		x
Centrum Veronica Hostětín	Hostětín	x	x	x	
CEV Kladno	Brandýsek	x	x		x
Dům přírody Blaníku	Kondrac	x			
Dům přírody Poodří	Bartošovice	x	x		
Ekocentrum Armillaria	Liberec	x	x	x	
Ekocentrum Botič-Rokytky	Praha 10	x			
Ekocentrum Červenka	Česká Třebová	x			
Ekocentrum ČSOP Bílé Karpaty	Veselí nad Moravou			x	
Ekocentrum ČSOP Klíny	Klíny	x	x	x	
Ekocentrum ČSOP Ostrava	Ostrava	x			
Ekocentrum Dům ochránců přírody	Praha 4	x	x		x
Ekocentrum Huslík	Poděbrady	x	x		x
Ekocentrum Iris	Prostějov	x		x	x
Ekocentrum Jaro Jaroměř	Jaroměř		x	x	x
Ekocentrum Koniklec	Praha 3	x	x	x	

Ekocentrum KOSENKA	Valašské Klobouky	x	x	x	x
Ekocentrum Ledňáček	Chrudim	x			
Ekocentrum Makov	Písek	x			x
Ekocentrum Nyctalus	Praha 10	x	x		
Ekocentrum Orlice	Třebechovice pod Orebem	x	x		x
Ekocentrum Pasíčka	Proseč	x	x	x	x
Ekocentrum Podorlicko	Česká Třebová	x			
Ekocentrum Radnice	Radnice	x	x		
Ekocentrum RS ČSOP Novojičínska	Blahutovice	x			x
Ekocentrum Říčany	Říčany	x		x	x
Ekocentrum Spálené Poříčí	Spálené Poříčí	x	x		x
Ekocentrum Strakonice	Strakonice	x			
EkoCentrum vDomě	Praha 10	x			
Ekocentrum Zelené Vendolí	Vendolí		x	x	
Ekocentrum ZO ČSOP Buchlovice	Buchlovice				x
Ekologická poradna Veronica	Brno	x			x
Ekostředisko mládeže Jelenice	Požořice	x			
Lamacentrum Hády	Brno	x	x		x
Návštěvnícké středisko Vodní dům	Trhový Štěpánov	x	x		
Podblanické ekocentrum ČSOP Vlašim	Vlašim	x	x	x	x
Podbrdské ekocentrum Fabián	Příbram	x			
Poznáním k ochraně	Praha 8		x		
Stanice ekologické výchovy Ciconia	Roudnice nad Labem	x			
Středisko ekologické výchovy Mravenec	Pelhřimov	x	x		x
Šumavské ekocentrum	Vimperk	x			x
Valašské ekocentrum	Valašské Meziříčí	x	x	x	x

Infocentra ČSOP

V rámci dlouhodobého partnerství mezi LČR a ČSOP v roce 2018 Lesy ČR finančně podpořily činnost 30 infocenter. Cílem byla propagace spolupráce ČSOP a LČR, s. p. V každém z 30 akreditovaných ekocenter se stálou otevírací dobou pro veřejnost byla návštěvníkům vyhrazena minimálně jedna police označená cedulí s logy LČR a ČSOP a nápisem „Společně chráníme přírodu“ a v ní byly veřejnosti k dispozici tiskoviny dodané Lesy České republiky a ústředím ČSOP.

PRÁCE S DĚTMI A MLÁDEŽÍ

Práce s dětmi a mládeží v ČSOP má mnoho podob a rovin. Nejpodstatnější z nich tvoří činnost oddílů mladých ochránců přírody, běžně nazývaných mopíci. Jsou to kolektivy dětí a mládeže pracující celoročně při jednotlivých základních organizacích. Scházejí se pravidelně na schůzkách, pořádají výpravy do přírody, letní i zimní tábory, účastní se různých soutěží a mají řadu dalších rozmanitých aktivit.

V roce 2018 jsme registrovali **66 oddílů mopíků** s celkovým počtem **1 617 dětí do 18 let**, o které se staralo **263 dospělých vedoucích a 100 instruktorů (15–18 let)**, celkem tedy 1 880 členů zapojených do oddílové činnosti. Další dětské členy do 18 let máme mimo mopíky v rodinném a individuálním členství při základních organizacích i ústředí.

O podporu oddílů mopíků se stará **Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP (SMOP ČSOP)**, které má celorepublikovou působnost a výsadní postavení ve Svazu v oblasti práce s dětmi a mládeží. V roce 2018 SMOP ČSOP řídila **Rada složená ze zástupců 19 členských základních organizací z celé ČR** s registrovanými oddíly mopíků. Pro zajištění své činnosti má SMOP ČSOP svou kancelář, která pracovala ve čtyřčlenném složení, ovšem s řadou externích spolupracovníků a dobrovolníků.

Podpora oddílů v ČSOP je materiálního i nemateriálního charakteru. Kromě finanční dotace nabízí SMOP ČSOP mopíkům prostřednictvím své kanceláře celoroční servis: informace, poradenství, pomoc při zajištění činnosti, kurzy, organizace akcí apod. V roce 2018 jsme uspořádali pro vedoucí mopíků **4 odborné kurzy**. Prvním ze seminářů byl **kurz první pomoci**, který pro nás již tradičně zajišťuje společnost ZDrSEM – kurz první pomoci zážitkem. Proškolení byli celkem 4 úspěšní absolventi. Dále proběhl **kurz pro Hlavní vedoucí táborů**, z něhož

vzešlo 16 akreditovaných vedoucích. V roce 2018 se konal také **kurz Voyage** pro náctileté začínající vedoucí. Tohoto pětidenního kurzu se zúčastnilo 24 členů ČSOP z řad oddílů mladých ochránců přírody. Na přelomu listopadu a prosince se uskutečnilo **Setkání vedoucích**. Tentokrát jsme se sešli v Litoměřicích, kam přijelo 26 vedoucích napříč republikou.

Na podzim roku 2018 proběhla finanční podpora oddílů s cílem podpořit především **nájemné a provoz kluboven, materiální vybavení oddílů a akce**. Zvláště jsme podpořili pořádání letních táborů. Možnosti finanční podpory celoroční činnosti využilo **48 oddílů a 25 oddílů** využilo finanční podporu pro svůj letní tábor. Oddíly jsme podporovali i materiálně. V nabídce byly publikace a další materiály, ze kterých si vedoucí mohli sami sestavit obsah balíčku, který následně obdrželi. Zájem projevilo **38 oddílů**.

Informace o práci s dětmi a mládeží a informační servis pro vedoucí oddílů najdete na webu www.mopici.cz.

Kromě podpory oddílů se SMOP ČSOP stará o dvě tradiční celostátní přírodovědné soutěže ČSOP. Pro žáky základních škol je to **Zlatý list**, pro středoškoláky **Ekologická olympiáda**.

Zlatý list

V roce 2018 proběhlo 40 krajských a základních kol Zlatého listu. Krajská kola proběhla ve všech 14 krajích. Celkem se **46. ročníku soutěže** zúčastnilo v postupových kolech **3 885 soutěžících**. Národní kolo se uskutečnilo 18.–23. 6. 2018 v rekreačním středisku Štramberk. Postoupilo do něj **29 soutěžních družstev** s bezmála **170 dětskými účastníky**, které doprovázelo **29 dospělých** (vedoucích, pedagogů). Na přípravě, organizaci a odborném zajištění národního kola se pod vedením ředitele národního kola Ludka Hrnčíře podílelo 24 odborníků a lektorů (exkurze, dílny, odborné programy, náplň soutěžní stezky) a 11 organizátorů.

Vítězem v kategorii mladších se stalo družstvo **Vožůžlaný lentilky** z **Gymnázia Jírovcova, České Budějovice**, v kategorii starších družstvo **Kaštani** též z **Gymnázia Jírovcova, České Budějovice**. V září 2018 byl vyhlášen 47. ročník Zlatého listu pro školní rok 2018/19, do konce roku byly vydány dva dobrovolné úkoly (další dva vyjdou začátkem roku 2019). Podrobnosti o soutěži najdete na adrese www.zlatylist.cz.

Ekologická olympiáda

Na jaře roku 2018 proběhlo 5 kol **23. ročníku** ve školním roce 2017/18 s tématem **Dřeviny rostoucí mimo les**. Finálové národní kolo se uskutečnilo 31. 5.–3. 6. 2018 v Praze. Zúčastnilo se ho **15 týmů (45 soutěžících středoškoláků)** z 14 krajů České republiky. Většinu ze soutěžních týmů doprovázeli jejich pedagogové. Zvítězil tým **Gymnázia Budějovická z Prahy**. Na zajištění odborné části se podílelo 7 odborníků a celá řada dalších organizátorů. V září se rozběhl 24. ročník soutěže s tématem **Management v ochraně přírody**. Do konce roku 2018 proběhlo jeho deset krajských kol, další jsou očekávána na jaře 2019. Podrobnosti o soutěži najdete na adrese www.ekolympiada.cz.

Hlavními partnery stěžejních aktivit ČSOP v oblasti práce s dětmi a mládeží byly v roce 2018: **Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy** (rozhodnutí č.: 0036/1/NNO/2018 **1,5 milionu Kč**; 5173/2018 **320 tisíc Kč**, 5172/2018 **125 tisíc Kč**); **NET4GAS, s. r. o.**, **Lesy ČR, s. p.** a **Hlavní město Praha**.

Podrobné informace o práci s dětmi a mládeží v ČSOP najdete v samostatné výroční zprávě Sdružení mladých ochránců přírody ČSOP.

NET4GAS BLÍŽ PŘÍRODĚ

V roce 2007 jsme uzavřeli partnerství se společností NET4GAS, s. r. o. a tak vznikl program **NET4GAS Blíž přírodě**. Cílem společného programu je zpřístupňování přírodně zajímavých a cenných míst veřejnosti zábavnou a naučnou formou.

V roce 2018 jsme veřejnosti otevřeli **šest nových lokalit**. Na nich jsme vybudovali interaktivní naučné prvky, kterými se snažíme zajímavosti o zdejší přírodě zprostředkovat dospělým i dětem. Na těchto lokalitách jsme kromě informačních tabulí vybudovali i místa k odpočinku a posezení, pozorovatelný, mostky, či vyhlídky.

Informace o všech otevřených lokalitách nalezne veřejnost na internetových stránkách www.csop.cz nebo na www.blizprirode.cz.

Lokality otevřené v roce 2018 a spolupracující organizace

NS Kolem zámeckého rybníka	ZO ČSOP při SLŠ Šluknov
Hořečková stráž u Vřeštova	ZO ČSOP Jaro Jaroměř
NS Za permoníky Chomle a Vejvanova	ZO ČSOP Radnice
Stará hatěná cesta v Poodří	ČSOP Studénka ZO 70/03
Volská stezka – Bannerova studánka	ČSOP Studénka ZO 70/03
Alpská vyhlídka pod Bukovcem	ZO ČSOP Šumava

V rámci programu Blíž přírodě jsme rovněž zrealizovali **čtyři projekty** zaměřené na jednorázové managementové zásahy obnovního charakteru – **Ochranný pás u Volavce, Polní cesta ke kříži v Opatovicích, Památné lípy v Bohumilické aleji a 1. etapa obnovy Hájkovy slatě a Poláčkova středního lesa v PR Zbytka**.

UKLIĎME SVĚT, UKLIĎME ČESKO!

Podstatou mezinárodních kampaní Uklidme svět! (Clean Up the World!) a Pojdme na to! (Let's Do It!), z kterých jejich česká obdoba vychází, je **koordinovaná pomoc a podpora dobrovolníkům při likvidaci nelegálních skládek odpadků a motivace veřejnosti k aktivnímu předcházení zbytečného vzniku nových černých skládek, dalšího nepořádku, potažmo i odpadu samotného**. Akci Uklidme svět, uklidme Česko koordinuje Český svaz ochránců přírody a spolek Uklidme Česko.

Tradičně proběhly dvě hlavní vlny úklidů, hlavním termínem byl **7. duben. 15. září** pak proběhl mezinárodní úklidový den (World Clean Up Day), do kterého se v 156 zemích zapojilo 17,5 milionu dobrovolníků. Těžiště úklidů u nás ovšem stále nacházíme v jarních akcích, kdy ještě není zeleň v plné síle a odpad se dá dobře nalézt i sebrat. Jarní úklidy také doprovázely **soutěže fotografické** a pro školy **výtvarné**. Na konci roku pak v Brně proběhlo **setkání** s hlavními podporovateli kampaně a **prezentace výsledků i plánů** do budoucna.

V roce 2018 se nám podařilo **překročit** dříve vytyčený **cíl zapojení alespoň 1 % obyvatel České republiky**, neboť se **3 300 úklidů** zúčastnilo kolem **135 000 dobrovolníků**. Z toho bylo přes **60 % dětí pod 18 let**. Do úklidů se rovněž zapojilo kolem **500 škol**.

Celkem bylo vysbíráno **2 113 tun odpadků**, což je pro porovnání **o čtvrtinu více** než v roce 2017. Kolem **18 % sebraného odpadu bylo vytříděno** a předáno k recyklaci jako druhotná surovina.

Velkou podporou kampaně byly subjekty, které si vzaly na starost regionální koordinaci a propagaci. Příkladem jsou třeba akce **MAS Region Pošembeří**, kterým se podařilo zkoordinovat pod názvem Uklidme Pošembeří přes **70 skupin dobrovolníků**. A samozřejmě nesmírně důležitá je vždy **pomoc obcí a měst**, které zajišťují odvoz a likvidaci nasbíraných odpadů.

Pro místní organizátory úklidových akcí jsme **zdarma** rozesílali **úklidové pomůcky**. Upřednostněny byly **školy, dětské oddíly a sousedské úklidy**. Kromě tradičních potíštěných pytlů na odpadky byly k rozdání pracovní rukavice, samolepky pro dětské účastníky a sady tašek na třídění domácího odpadu. Každý organizátor měl možnost přijmout i zelené či bílé tričko s logem akce. Rozesláno bylo přes 1 700 balíčků (vloni 1 300). Rozdáno bylo celkem téměř 80 000 pytlů, 51 000 párů rukavic, 15 000 triček v hodnotě přes 2 miliony Kč.

Rok 2018 byl i startovním rokem pro doplňkový projekt podpory akce Uklidme svět, uklidme Česko na území hlavního města Prahy (podpořený Magistrátem hl. m. Prahy). Projekt se zaměřuje na propagaci a podporu úklidů v hlavním městě, přímou komunikaci a propagaci na školách, sběr zkušeností pedagogů a lektorů k cestě na propojení cílené výuky, zážitku a správné metodiky.

Další podrobnosti o kampani jsou publikovány na www.uklidmesvet.cz. Kampaň Uklidme svět, uklidme Česko již po jedenácté významně podpořil její generální a tradiční partner **Nadační Fond Veolia**. Ročník 2018–2020 pak významně podporuje **Ministerstvo životního prostředí** prostřednictvím **Státního fondu životního prostředí** (rozhodnutí číslo 06891762).

Kampaň dále podpořily: Ministerstvo životního prostředí (rozhodnutí č. 20/32/18) částkou 200 000 Kč, **Komerční banka, a. s., Lesy ČR, s. p., ŠKODA AUTO a. s., Canon CZ, s. r. o., Pytlík a. s., CERVA GROUP, a. s., Juta a. s., Trash Hero, z. s., Deník.cz** a další.

LIFEORCHIDS

Od září roku 2018 spolupracuje Český svaz ochránců přírody na evropském **LIFE Nature and Biodiversity** projektu s názvem **LIFEorchids**. Jedná se o **italský projekt**, který je veden univerzitou v Turíně a ČSOP je spolu s italskou nevládní organizací LEGAMBIENTE, univerzitou v Janově, organizací CREA a dalšími **partnerem projektu**.

Cílem projektu je zlepšení statusu ochrany kriticky ohrožených orchidejí na vybraných stanovištích v severozápadní Itálii, konkrétně na území regionálního parku **Portofino** a regionálního parku **Po** a **Orba**. V neposlední řadě bude probíhat také přenos výsledků projektu v rámci Itálie, ale i do dalších zemí (Česká republika) a propagace mezi odbornou a laickou veřejností. Projekt je plánován na dobu 5 let.

ČSOP má v projektu na starosti propagaci mezi českými i zahraničními odborníky, šíření výsledků mezi laickou veřejností, výrobu propagačních materiálů pro děti a případný přenos výsledků na lokality v ČR. Protože se Česká republika řadí mezi země s dlouhou tradicí v činnosti tzv. pozemkových spolků, které fungují také v rámci ČSOP, je zde zájem o přenos českých zkušeností v péči o cenná území na projektové lokality.

NAŠE MOKŘADY

Smyslem této kampaně je mapování drobných, nenápadných mokřadů. V krajině jsou jich tisíce, mají obrovský význam pro biodiverzitu i pro retenční schopnost krajiny, ale odborná veřejnost o nich mnohdy prakticky neví. Mokřadům tak hrozí odvodnění, rozorání či zavezení skládkou. Cílem kampaně je rovněž osvěta veřejnosti o významu a ochraně mizejících mokřadů. Mokřady může prostřednictvím webového formuláře na www.nasemokrady.cz zanášet do mapy každý. Informace o nich jsou následně validovány a posléze předávány státním orgánům ochrany přírody. Do konce roku 2018 se nám podařilo získat informace o 448 mokřadech, přičemž cca 70 % z nich je dle veřejnosti ohroženo lidskými aktivitami. Více informací o kampani a možnostech zapojit se do mapování neznámých mokřadů naleznete na stránkách www.nasemokrady.cz.

ŽIVÉ STUDÁNKY

Živé studánky jsou další z aktivit zabývajících se vodou v krajině, kterých se Svaz aktivně účastnil. Tentokrát na problematiku vody v krajině upozorňoval prostřednictvím studánek – kulturního dědictví po našich předcích. Český svaz ochránců přírody byl v druhém roce trvání tohoto projektu odborným poradcem společnosti **Pepsico**, která byla nositelem projektu. Prostřednictvím svých základních organizací jsme vytipovali po třech studánkách v **7 krajích ČR**. Z nich pak elektronickým **hlasováním** na webu www.zivestudanky.cz veřejnost vybrala po jedné v každém kraji a ta byla opravena a upravena.

SETKÁNÍ S PŘÍRODOU

Smyslem celosvazové kampaně Setkání s přírodou je představit veřejnosti naši práci v terénu. Proto jí zveme do přírody, ukazujeme zajímavá místa, vždy zajišťujeme zasvěcené odborné průvodce. Zájemci tak mohou v atraktivní době navštívit cenné lokality, vidět vzácné rostliny a živočichy, seznámit se s důvody ochrany vzácných či ohrožených míst a druhů. Kampaň probíhá v rozmezí **10 dnů**, vždy od druhého pátku měsíce června do neděle následujícího týdne. V roce 2018 jsme zorganizovali **18 vycházek do přírody**. Veřejnost se například měla možnost seznámit se ze zajímavou biodiverzitou v lesních průsecích pod dráty vysokého napětí na exkurzi ČSOP Kladská s názvem „**Setkání s hmyzem pod dráty**“, v Radotínském údolí se pod vedením ČSOP Dům ochránců přírody mohli návštěvníci setkat s tuhýkem, ČSOP Šumava připravila tradiční botanickou vycházku s názvem „**Setkání s květenou Velké Homolky a Sudslavického okruhu**“. Více informací lze získat na stránkách www.setkanisprirodou.cz.

ŽIVÁ ZAHRADA

V roce 2018 se uskutečnil **15. ročník** programu Živá zahrada. Cílem této akce je formou jednoduché soutěže motivovat veřejnost ke změně péče o zahrady tak, aby na nich mohli žít aspoň někteří volně žijící živočichové. V předepsaných termínech mají přihlášení soutěžící za úkol pozorovat na svých zahradách předepsané skupiny živočichů. Za pozorování dostávají body a za určitý počet bodů pak obdrží **titul Živá zahrada**. Na konkrétních příkladech tak ukazujeme soutěžícím i veřejnosti, jaké prvky na zahradách živočichům škodí, i jak málo stačí, abychom divokým zvířatům poskytli bezpečné místo pro úkryt, rozmnožování a potravu.

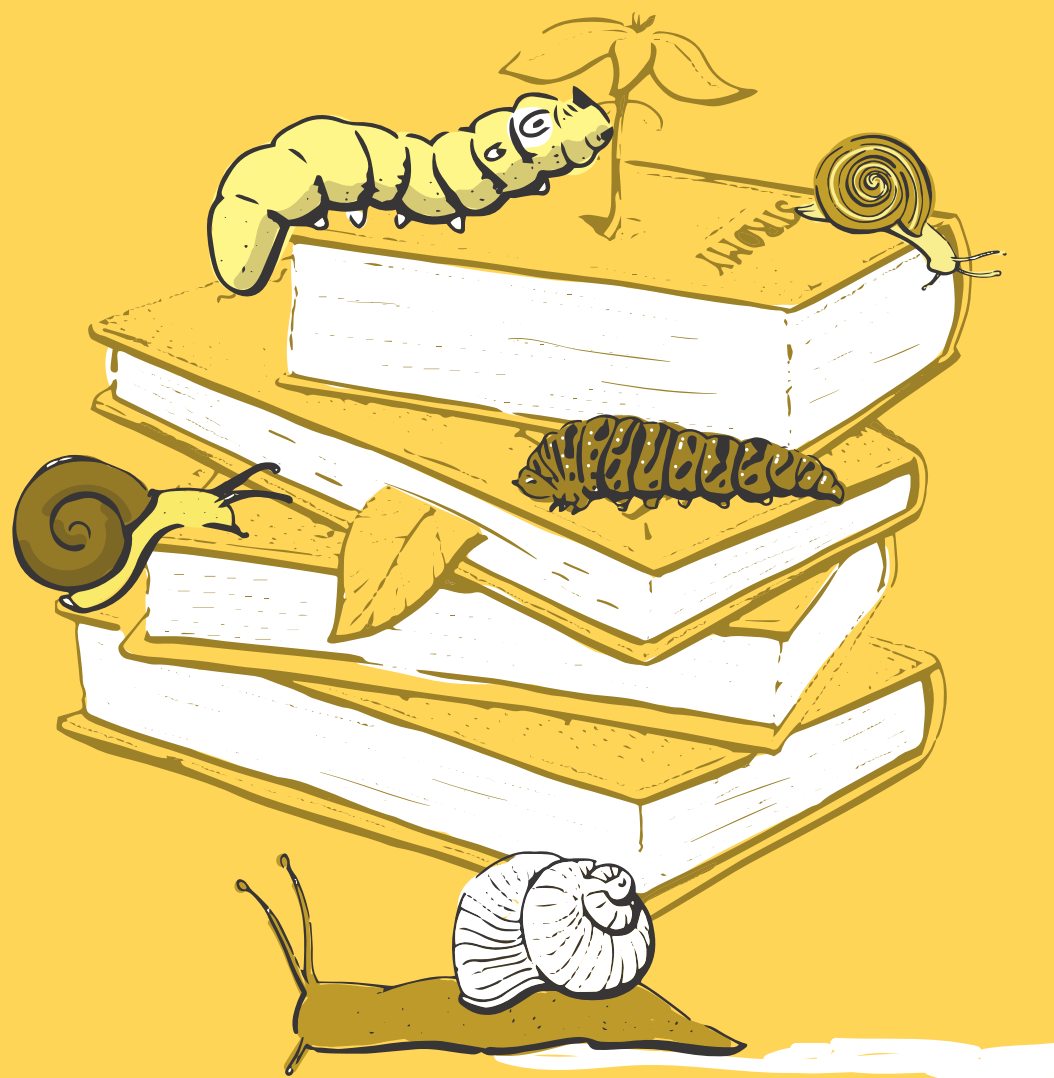
Soutěže se od jejího počátku zúčastnilo již **více jak 1 400 zahrad** z celé ČR, včetně několika desítek zahrad školních. Díky soutěžícím se nám podařilo získat desítky tisíc údajů o výskytech živočichů na zahradách. A díky práci učitelů také narůstá počet soutěžících v doprovodné zimní výtvarné soutěži. V roce 2018 byla k této soutěži poprvé vyhlášena **doprovodná soutěž Velký rok zahradní**, jejímž cílem je celoročně **sčítat druhy ptáků**, které se na zahradě vyskytnou. Více informací lze nalézt na www.zivazahrada.cz.

OŽIVENÍ STARÝCH ODRŮD OVOCNÝCH DŘEVIN

Záchrana starých a krajových odrůd ovocných dřevin je jednou z tradičních aktivit ČSOP. Po mnoho let byla jedním z podprogramů v Ochráně biodiverzity. V posledních letech však ČSOP aktivity spojené se záchranou starých odrůd významně posílil. Definoval základní postupy, vytvořil metodiky, později i samostatný web s databázemi starých odrůd a genofondových ploch www.stareodrudy.cz. Na tomto webu je shromážděna i všechna **dostupná literatura** ke starým odrůdám u nás. Program byl úspěšně prezentován i na celostátní **výstavě Flóra Olomouc**. Poprvé v tomto roce ČSOP začal **výstavu ovoce starých odrůd i samostatně pořádat**. Program kromě **Ministerstva životního prostředí** (Národní program Ochrana biodiverzity 2018) v roce 2018 významně podpořilo i **Ministerstvo zemědělství** (rozhodnutí 102/2018, 500 000 Kč).

Spolková činnost

ČSOP je v první řadě společenství lidí, kteří se dokáží společně bavit a trávit volný čas. Většina aktivit se samozřejmě odehrává v základních organizacích ČSOP. Na celostátní úrovni jsou v tomto směru podstatné dvě aktivity:

SETKÁNÍ ČLENŮ A PŘÁTEL ČSOP

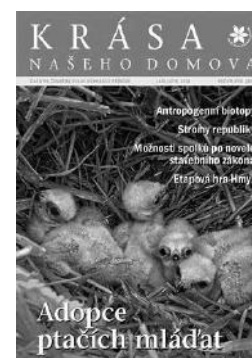
Již **17. Setkání členů a přátel ČSOP** se uskutečnilo o prvním zářijovém víkendu v Českém ráji, v **kempu Sedmihorky**. Nabitý program připravily místní základní organizace ČSOP **Sedmihorky a Bukovina**. Začal zajímavými přednáškami o **CHKO Český ráj** a pak pokračoval několika výpravami do přírody. Velký ohlas sklídila především mineralogická exkurze. Svůj program samozřejmě měly i děti. Bližší informace o akci lze nalézt na <http://setkani.csop.cz>.

KRÁSA NAŠEHO DOMOVA

Vydávání časopisu **Krásy našeho domova** bylo Českým svazem ochránců přírody obnoveno po 50leté přestávce v roce 2001. Časopis vychází jako členský, tedy všichni dospělí členové ČSOP ho dostávají zdarma v rámci svých členských výhod. Časopis dostávají též partneři ČSOP a další zájemci si ho mohou objednat.

I v roce 2018 vyšla **dvě čísla – jarní a podzimní**. Na stránkách se objevily články například o zvířecích adopcích, akci **Stromy republiky**, o antropogenních biotopech či o stále aktuálnějším problému deficitu vody v půdě. Nechyběla ani pravidelná stránka pro děti s úkoly, kvízy či náměty na různé hry, postupné představování lokalit vykoupených v rámci kampaně **Místo pro přírodu**, rozhovory s významnými osobnostmi ochrany přírody, souhrn nových publikací vydaných ČSOP či aktuální přehled právních novinek.

Starší čísla časopisu jsou ke stažení na <http://knd.csop.cz>, kde je možné si časopis též objednat.

Zelená karta ČSOP

Zelená karta podporuje aktivní přátele přírodních a kulturních památek, mezi které naši členové samozřejmě patří. Po předložení členského průkazu nám partneři poskytují **slevy na vstupy, služby či zboží**. Mezi ně patří především **botanické a zoologické zahrady, hvězdárny, galerie, muzea, jeskyně, rozhledny, hrady, zámky, technické památky, vydavatelství přírodovědné a turistické literatury, ubytovny** aj. Partnerské organizace se naopak snažíme zviditelnovat ve svých médiích – časopisech a na internetu.

Program Zelená karta ČSOP má samostatné webové stránky www.zelenakarta.csop.cz, které členům ČSOP poskytují aktualizované informace o všech objektech v programu, kalendář akcí partnerů ČSOP a další informace.

V jednotlivých krajích se v roce 2018 v programu Zelená karta ČSOP účastnili tyto partneři s následujícími objekty:

název objektu	partneři
Jihočeský kraj	
Bechyňská brána	Husitské muzeum v Táboře
Husitské muzeum v Táboře	Husitské muzeum v Táboře
Chýnovská jeskyně	Správa jeskyní České republiky
Jihočeské muzeum	Historická budova Jihočeského muzea
Milevské muzeum	Milevské muzeum
Muzeum koněspřežky	Jihočeské muzeum
Muzeum lesnictví, myslivosti a rybářství	Národní zemědělské muzeum
Památník Dr. E. Beneše	Husitské muzeum v Táboře
Regionální muzeum v Českém Krumlově	Regionální muzeum v Českém Krumlově
Rodný dům Adalberta Stiftera	Regionální muzeum v Českém Krumlově
Rozhledna Svobody – Hýlačka	Klub českých turistů Tábor
Rožmberský dům	Blatské muzeum v Soběslavi
Tvrz Žumberk u Nových Hradů	Jihočeské muzeum
Vyhlídková věž Kotnov	Husitské muzeum v Táboře
Weisův dům	Blatské muzeum Veselí nad Lužnicí
Jihomoravský kraj	
Biskupský dvůr	Moravské zemské muzeum v Brně
Dům umění Znojmo	Jihomoravské muzeum ve Znojmě
Hrad Znojmo	Jihomoravské muzeum ve Znojmě
Jeskyně Balcarka	Správa jeskyní České republiky
Jeskyně Na Turoldu	Správa jeskyní České republiky
Jeskyně Výpustek	Správa jeskyní České republiky

Kateřinské jeskyně	Správa jeskyní České republiky
Minoritský klášter	Jihomoravské muzeum ve Znojmě
Muzeum vinařství, zahradnictví a životního prostředí Valtice	Národní zemědělské muzeum
Punkevní jeskyně, propast Macocha	Správa jeskyní České republiky
Sloupsko-šošůvské jeskyně	Správa jeskyní České republiky
ZOO PARK Vyškov	ZOO PARK Vyškov
Zoologická zahrada Hodonín	Zoologická zahrada Hodonín
Zřícenina hradu Cornštejn	Jihomoravské muzeum ve Znojmě
Karlovarský kraj	
Bečovská botanická zahrada	ZO ČSOP Berkut
Hvězdárna Františka Krejčího	Hvězdárna a radioklub lázeňského města Karlovy Vary o. p. s.
Městské muzeum Mariánské Lázně	Městské muzeum Mariánské Lázně
Královéhradecký kraj	
Hvězdárna v Úpici	Hvězdárna v Úpici
Muzeum přírody Český ráj	Muzeum přírody Český ráj
Muzeum východních Čech v Hradci Králové	Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Památník bitvy 1866 na Chlumu	Muzeum východních Čech v Hradci Králové
Podorlický skanzen Krňovice	Dřevozpracující družstvo
Prachovské skály	J. M. Schlik, s. r. o.
Regionální muzeum a galerie v Jičíně – Muzeum hry	Regionální muzeum a galerie v Jičíně – Muzeum hry
ZOO Dvůr Králové a. s.	ZOO Dvůr Králové a. s.
Liberecký kraj	
Botanická zahrada Liberec	Botanická zahrada Liberec
Bozkovské dolomitové jeskyně	Správa jeskyní České republiky
Moravskoslezský kraj	
Dům umění	Galerie výtvarného umění v Ostravě
Rozhledna Cvilín	Turistické informační centrum Krnov
Olomoucký kraj	
Arboretum Bílá Lhota	Vlastivědné muzeum v Olomouci
Galerie Špalíček	Muzeum a galerie v Prostějově
Javoříčské jeskyně	Správa jeskyní České republiky
Jeskyně Na Pomezí	Správa jeskyní České republiky
Jeskyně Na Špičáku	Správa jeskyní České republiky

Mladečské jeskyně	Správa jeskyní České republiky
Muzeum a galerie v Prostějově	Muzeum a galerie v Prostějově
Vlastivědné muzeum v Olomouci	Vlastivědné muzeum v Olomouci
Zbrašovské aragonitové jeskyně	Správa jeskyní České republiky
Pardubický kraj	
Dělostřelecká tvrz Bouda	Společnost přátel čs. opevnění
Městské muzeum a galerie Hlinsko	Městské muzeum a galerie Hlinsko
Mlýn v Písečné č. p. 35	ZO ČSOP Zlatá studánka
Muzeum Loutkářských kultur v Chrudimi	Muzeum Loutkářských kultur v Chrudimi
Regionální muzeum v Chrudimi	Regionální muzeum v Chrudimi
Východočeské muzeum v Pardubicích	Východočeské muzeum v Pardubicích
Plzeňský kraj	
Akva Tera	Zoologická a botanická zahrada města Plzně
Galerie Klatovy/Klenová	Galerie Klatovy/Klenová
Galerie muzea Šumavy v Kašperských Horách	Muzeum Šumavy Sušice
Galerie U Bílého jednorožce	Galerie Klatovy/Klenová
Hvězdárna v Rokycanech	Hvězdárna v Rokycanech
Kostel sv. Vavřince v Klatovech	Galerie Klatovy/Klenová
Muzeum Českého lesa v Tachově	
Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech	Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech
Muzeum Dr. Šimona Adlera	Muzeum Šumavy Sušice

Muzeum Šumavy Kašperské Hory	Muzeum Šumavy Sušice
Muzeum Šumavy Sušice	Muzeum Šumavy Sušice
Muzeum Šumavy Železná Ruda	Muzeum Šumavy Sušice
Pamětní síň J. Mošny	Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech
Vodní hamr Dobřív	Muzeum Dr. Bohuslava Horáka v Rokycanech
Zoologická a botanická zahrada města Plzně	Zoologická a botanická zahrada města Plzně
Praha	
Česko všemi smysly, aneb turistické průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku	Nakladatelství Soukup&David, s. r. o.
Dům ochránců přírody	ČSOP
Hostel Toulcův dvůr	Středisko ekologické výchovy Hl. m. Prahy Toulcův dvůr
Nakladatelství PLOT	Pavel Jeřábek
Národní zemědělské muzeum Praha	Národní zemědělské muzeum
Zoologická zahrada hl. m. Prahy	Zoologická zahrada hl. m. Prahy
Středočeský kraj	
Atelier malířky Zdenky Braunerové	Středočeské muzeum Roztoky u Prahy
Důlní expozice Chrutenická šachta	CMA – společnost pro výzkum historického podzemí
Hamousův statek – Zbečno	Hrad Křivoklát
Hrad Křivoklát	Hrad Křivoklát
Hvězdárna Vlašim	Vlašimská astronomická společnost
Koněpruské jeskyně	Správa jeskyní České republiky
Muzeum českého venkova zámek Kačina	Národní zemědělské muzeum
Muzeum Kouřimska v Kouřimi	Regionální muzeum v Kolíně, p. o.
Muzeum lidových staveb v Kouřimi	Regionální muzeum v Kolíně, p. o.
Muzeum Podblanicka – Pobočka Benešov	
Muzeum Říčany	Muzeum Říčany
Muzeum T. G. M. Lány	Muzeum T. G. M. v Rakovníku
Muzeum T. G. M. Nové Strašecí	Muzeum T. G. M. v Rakovníku
Muzeum T. G. M. Rakovník	Muzeum T. G. M. v Rakovníku
Muzeum zemědělské techniky Čáslav	Národní zemědělské muzeum
Památník Joachima Barranda ve Skryjích	Muzeum T. G. M. v Rakovníku
Památník Karla Čapka	Památník Karla Čapka
Pamětní síň Jaroslava Fraňka v Nezabudicích	Muzeum T. G. M. v Rakovníku
Parazoo	Podblanické ekocentrum ČSOP

Podblanické ekocentrum ČSOP	
Podblanická galerie	Podblanické ekocentrum ČSOP
Podblanické infocentrum Vlašim	Podblanické infocentrum Vlašim
Podbrdské muzeum	Podbrdské muzeum
Podlipanské muzeum v Českém Brodě	Regionální muzeum v Kolíně, p. o.
Pražská brána	Muzeum T.G.M. v Rakovníku
Regionální muzeum v Kolíně, p. o.	Regionální muzeum v Kolíně, p. o.
Skansen Solvayovy lomy	Společnost Barbora z. s.
Středočeské muzeum Roztoky u Prahy	Středočeské muzeum Roztoky u Prahy
Vlastivědné muzeum Jesenice	Muzeum T. G. M. v Rakovníku
Vodní dům	ZO ČSOP Vlašim
Vysoká brána	Muzeum T. G. M. v Rakovníku
Výstavní síň Alice G. Masarykové a Českého červeného kříže	Muzeum T. G. M. Lány
Zámek Růžkovy Lhotice	Muzeum Podblanicka
Zámek Vlašim	Muzeum Podblanicka
Železniční muzeum ČD v Lužné u Rakovníka	Železniční muzeum ČD v Lužné u Rakovníka
Ústecký kraj	
Křížova vila	Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci
Muzejní expozice na Děčínském zámku	Oblastní muzeum v Děčíně
Muzeum Rumburk	Oblastní muzeum v Děčíně
Oblastní muzeum v Děčíně	Oblastní muzeum v Děčíně
Podkrušnohorský zoopark Chomutov, p. o.	Podkrušnohorský zoopark Chomutov, p. o.
Regionální muzeum K. A. Polánka v Žatci	
Soubor staveb lidové architektury Zubrnice	Soubor staveb lidové architektury Zubrnice
Zoologická zahrada Děčín – Pastýřská stěna, p. o.	Zoologická zahrada Děčín – Pastýřská stěna, p. o.
Kraj Vysočina	
Hrad Kámen	Muzeum Vysočiny Pelhřimov, p. o.
Zámek Budišov	Moravské zemské muzeum v Brně
Zlínský kraj	
Ekopension	Centrum Veronica Hostětín
Hvězdárna Valašské Meziříčí	Hvězdárna Valašské Meziříčí
Hvězdárna Vsetín	Hvězdárna Vsetín, oddělení Muzea regionu Valašsko, p. o.

Poděkování

Generálním partnerem ČSOP byla v roce 2018 společnost NET4GAS, s. r. o.

Partneři programů

Generálním partnerem Národního programu Ochrana biodiverzity byly

Lesy České republiky, s. p.

Generálním partnerem kampaně Uklidme svět, uklidme Česko! byl **Nadační fond Veolia.**

Velmi významnou finanční částkou nás v roce 2018 podpořily

Hlavní město Praha

Lesy České republiky, s. p.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo zemědělství

Ministerstvo životního prostředí

Nadační fond Veolia

NET4GAS, s. r. o.

Státní fond životního prostředí

Naši činnost v roce 2018 významně podpořili

Bárta Drahomír

Bernat Jan

Doležal Michal

GAEA, s. r. o.

Husa Tomáš

Jarůšková Monika

Kapavík Tomáš

Kočárník Petr

Kopecký Jiří

Kreplová Jitka

MEGABOOKS CZ, spol. s. r. o.

Nadace Nova

Petrášková Marie

Procházka Milan

Wagnerová Eva

Zouhar Tomáš

Dále naši činnost v roce 2018 podpořily tyto osoby a instituce

Aksamitová Alena, Alpiq Energy SE, Alystra s. r. o., anonymní dárci, anonymní dávkyně, Balážík Jakub, Bárta Tomáš, Bažant Ondřej, Blahutová Martina, Boková Eliška, Bosáková Věra, Boturová Lenka, Bryndová Eva, Calda Stanislav, Čapek Ondřej, Čáповá Kateřina, Černochová Pavla, Čížek Daniel, Damohorský Milan, Dart Martin, Faktor František, Gemprle František, Gonda Marek, Hakr Tomáš, Herbst Bedřich, Hercher Jáchym, Hofmannová Petra, Hrazdil Tomáš, Chudan Jan, Janda Pavel, Janeček Petr, Janečková Barbora, Jásková Eva, Jeništa Luděk, Ježior Miroslav, Jiroušek Jan, Johnová Dagmar, Josef Kernal, IZOLACE, J.T.O. System, s. r. o., Jurman Miroslav, Jursík Jan, Klimeš Jiří, Komenda Petr, Končalová Barbora, Konečná Alena, Košková Bohumila, Krob David, Křístek Bronislav, Křivánek Jan, Kubcová Lucie, Kypta Jan, Laub Mikuláš, Lehovec Jan, Lepš Jakub, Liška David, Lohrová Barbora, Máchová Šárka, Machovská Ilona, Machovská Věra, Maláč Jan, Marek Patrice, Mareš František, Matýs Jiří, Mišaga Vít, Mohyla Filip, Moldan Bedřich, Možný František, Nadace Via, Nadační fond Anima, Němcová Kateřina, Novotná Martina, Opletal Zdeněk, Opluštělová Radka, Otevřený rodič, z. s., Pazderka Tomáš, Perfect Crowd s. r. o., Petercová Veronika, Petrboková Dana, Pilař Jakub, Pod Křídly, s. r. o., Porta s. r. o., Posker Petr, Prach Karel, QS Quality Solution s. r. o., Raška Zdeněk Robin, Rolenc Roman, Rosová Naďa, Roth Michal, Rumian Luboš, Růžička Jan, Rybenský Lumír, Savický Petr, Skrbková Hana, Spolek rodičů a přátel školy FZŠ Trávníčkova, Stibůrková Petra, Suchá Zdeňka, Svobodová Karolína, Šimková Rafaela, Šípovi Robert a Markéta, Špačková Eva, Šulc Radek, Švarcová Ivana, Tuček Lukáš, Vacková Eva, Valentová Dana, Valoušek Michael, Vilím Jiří, Vitásek Karel, Vobrázková Eliška, Vrbová Monika, Wood Construction s. r. o., Zábojník Miloslav, Žídek Libor a další.

V roce 2018 s námi perfektně spolupracovali

Agentura ochrany přírody a krajiny ČR	Jaromír Maštěra
Markéta Bayerová	časopis Naše příroda
Jaromír Bláha (Hnutí Duha)	Miroslav Novotný
Anna Bláhová	Pavel Pešout (AOPK ČR)
Karolína Brandlová (ČZU)	Jana Prchalová
Marta Bryndová	Protisk České Budějovice
Pavel Bureš (Národní památkový ústav)	Bohumil Reš
Jiří Císař	Jiří Rom (Magistrát hl. m. Prahy)
Česká rada dětí a mládeže	Tomáš Růžička
Milan Damohorský	Ondřej Sedláček (Univerzita Karlova)
Jiří Dousek	Petra Schnitzerová
Ekolist	Patrik Sláma
Fórum dárců	Petr Stloukal (MŽP)
David Fuka (MŽP)	Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s. p.)
Alena Hájková	Jan Šíma (MŽP)
Pavčina Hájková	Jana Štěpánová (RedGreenBlue)
Jindřich Košner	TIGIS, s. r. o.
Dominika Kovaříková	Lenka Tomášková (AOPK ČR)
Michal Krátký	Jitka Uhlíková (AOPK ČR)
Jiří Kruml (MZe)	Jiří Vait, Povodí Vltavy
Zuzana Kučerová (NET4GAS)	Jitka Větrovcová (AOPK ČR)

Všem výše uvedeným osobám a institucím **děkujeme**.

Hospodaření ČSOP v roce 2018

ROZVAHA K 31. 12. 2018 (v celých tisících Kč)

AKTIVA	1. 1. 2018	31. 12. 2018
A. Dlouhodobý majetek celkem	38 457	38 538
I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	73	258
software	73	73
Nedokončený dlouhodobý nehm. majetek	0	185
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	49 145	49 812
pozemky	23 553	24 427
stavby	21 175	20 968
samostatné hmotné movité věci a soubory hmotných movitých věcí	2 772	2 772
drobný dlouhodobý hmotný majetek	1 645	1 645
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	-10 761	-11 532
oprávky k softwaru	-73	-73
oprávky ke stavbám	-6 524	-7 214
oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí	-2 519	-2 600
oprávky k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	-1 645	-1 645
B. Krátkodobý majetek celkem	8 724	9 698
II. Pohledávky celkem	4 669	3 233
odběratelé	316	294
poskytnuté provozní zálohy	246	94
ostatní pohledávky	27	72
jiné pohledávky	1 588	1 439
dohadné účty aktivní	2 492	1 334
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	3 990	6 099
pokladna	57	93
ceniny	8	0
účty v bankách	3 911	5 992
majetkové cenné papíry k obchodování	14	14
IV. Jiná aktiva celkem	65	366
náklady příštích období	53	68
příjmy příštích období	12	298
AKTIVA CELKEM	47 181	48 236

PASIVA

A. Vlastní zdroje celkem	41 909	41 700
I. Jmění celkem	42 938	42 931
vlastní jmění	42 938	42 931
II. Výsledek hospodaření celkem	-1 029	-1 231
účet výsledku hospodaření	0	-202
výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	-1 550	0
nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	521	-1 029
B. Cizí zdroje celkem	5 272	6 536
III. Krátkodobé závazky celkem	4 945	5 489
dodavatelé	381	129
přijaté zálohy	3 765	4 510
zaměstnanci	295	344
ostatní závazky vůči zaměstnancům	4	0
závazky k institucím s.z. a veřejného zdr. poj.	165	188
ostatní přímé daně	41	53
daň z přidané hodnoty	167	213
jiné závazky	104	5
dohadné účty pasivní	23	47
IV. Jiná pasiva celkem	327	1 047
výdaje příštích období	110	0
výnosy příštích období	217	1 047
PASIVA CELKEM	47 181	48 236

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY KE DNI 31. 12. 2018

položka	2018		
	Hlavní činnost	Hosp. činnost	Celkem
A. Náklady			
I. Spotřebované nákupy celkem	2 558	2 546	5 104
spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	1 060	339	1 399
II. Služby celkem			
opravy a udržování	51	8	59
cestovné	75	104	179
náklady na reprezentaci	80	0	80
ostatní služby	1 292	2 095	3 387
III. Osobní náklady celkem	4 432	955	5 387
mzdové náklady	3 365	713	4 078
zákonně sociální pojištění	1 056	242	1 298
zákonně sociální náklady	11	0	11
IV. Daně a poplatky celkem	81	3	84
V. Ostatní náklady celkem	23 309	274	23 583
odpis nedobytné pohledávky	0	1	1
kursové ztráty	0	1	1
jiné ostatní náklady	23 309	272	23 581
VI. Odpisy, prod. majetek a tvorba rezerv... celkem	698	97	795
odpisy dlouhodobého majetku	698	73	771
prodaný materiál	0	24	24
VII. Poskytnuté příspěvky celkem	16	0	16
poskytnuté členské příspěvky	16	0	16
Náklady celkem	31 094	3 875	34 969

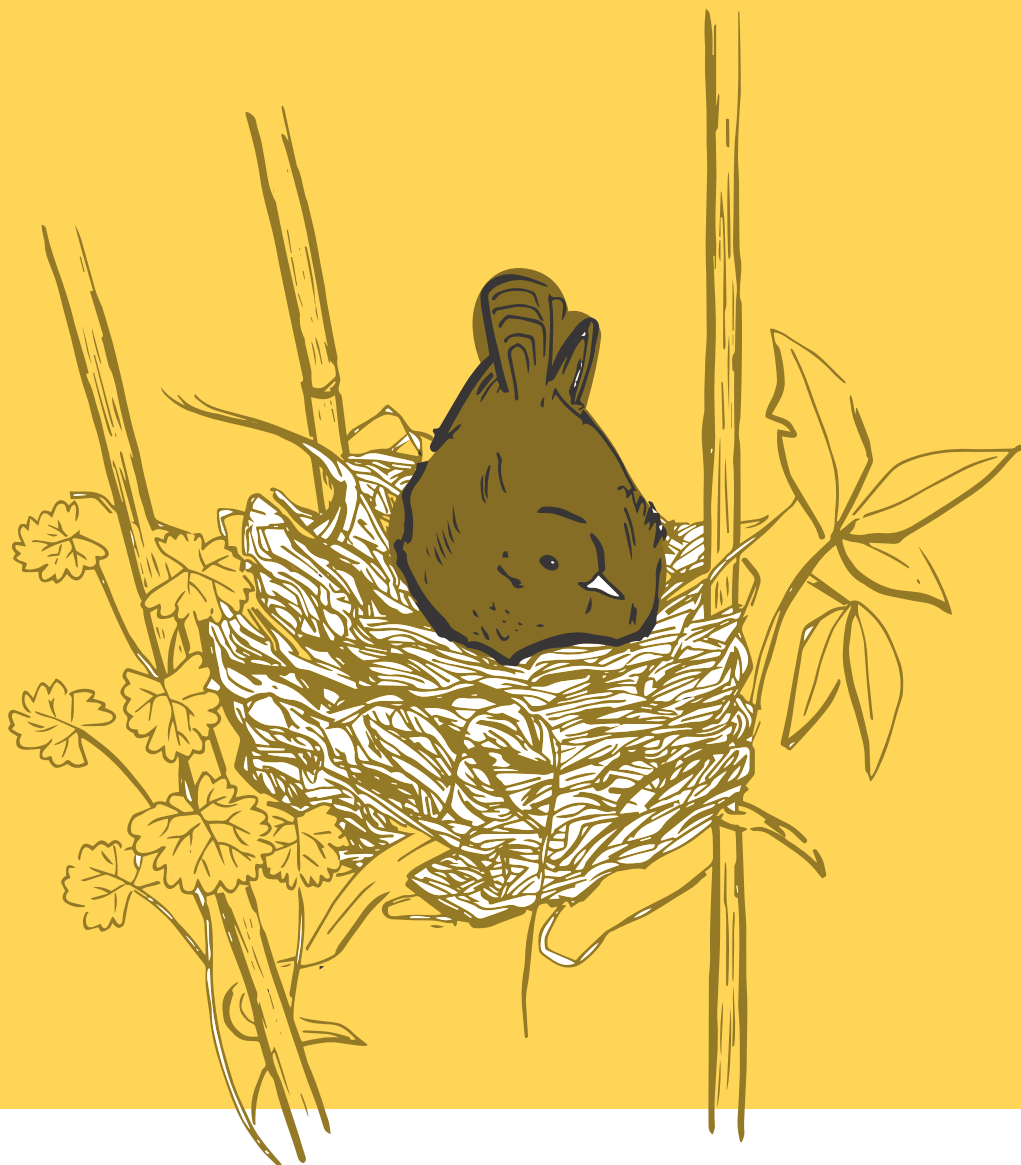

B. Výnosy	Hlavní činnost	Hosp. činnost	Celkem
I. Provozní dotace celkem	25 617	0	25 617
provozní dotace	25 617	0	25 617
II. Přijaté příspěvky celkem	3 710	0	3 710
přijaté příspěvky (dary)	2 826	0	2 826
přijaté členské příspěvky	884	0	884
III. Tržby za vlastní výkony a za zboží	1 045	3 787	4 832
IV. Ostatní výnosy celkem	520	2	522
sml. pokuty a úroky z prodlení, ost. pokuty a penále	12	0	12
výnosové úroky	0	1	1
zúčtování fondů	488	0	488
V. Tržby z prodeje majetku celkem	0	86	86
tržby z prodeje dlouhodob. hmot. a nehm. majetku	0	62	62
tržby z prodeje materiálu	0	24	24
Výnosy celkem	30 892	3 875	34 767
Výsledek hospodaření před zdaněním	-202	0	-202
Výsledek hospodaření po zdanění	-202	0	-202

Summary

Zusammenfassung

SUMMARY

Czech Czech Union for Nature Conservation (ČSOP) is the largest environmental non-governmental organization in the Czech Republic. Since its establishment in 1979, ČSOP has brought together people interested in nature conservation and environmental issues as well as cultural heritage preservation. In the year 2018 the union included 302 registered local chapters throughout the territory of the country, with a total of 6757 members.

Preservation and restoration of biodiversity, management of rare biotopes and conservation of threatened plant and animal species are all part of the Union's mission. In the year 2018 ČSOP supported 195 of smaller projects on the biodiversity conservation implemented by local chapters of the Union and other civic associations.

In 1998 ČSOP's A Place for Nature program picked up a pre-1950 tradition and initiated a land trust movement in the Czech Republic. In 2018 the Land Trust Council granted accreditation to 61 land trusts, which employ long-term property rights (ownership, long-term lease or legal burden) for the aims of natural and cultural heritage conservation.

ČSOP has been running a National Network of Handicapped Wildlife Stations, covering virtually the entire territory of the Czech Republic since 1998. The National Network of Rescue Centers program coordinates the activity of 33 centers providing care to injured or otherwise handicapped wild animals found by the general public. Stations took in 23 781 animals in the year 2018. 61 % of the accepted animals were released back into the wild.

ČSOP raises the environmental awareness of the public mainly through its 44 environmental centers. Next to other activities, these "eco-centers" run environmental awareness campaigns, organize lectures, discussion meetings, provide up-to-date information on the environment, hands-on conservation work for volunteers and educational programs for schools.

Systematic work with children and young people is an integral part of the CSOP activity. Most of the children and members below 18 years in ČSOP are involved in 66 Young Environmentalist groups with year-round extracurricular activities, including weekly meetings, weekend outings and summer camps.

ČSOP publishes a variety of printed materials, such as informational brochures, educational leaflets or specialized handbooks in ČSOP's methodological series. The membership magazine Beauty of Our Homeland comes out twice a year. Many publications and materials are published also by various local chapters of the Union.

In 2018 ČSOP continued to be a member organization of IUCN and UNEP National Committee for the Czech Republic. ČSOP as a whole, as well as many of its local chapters cooperate with various conservation-oriented organizations in other countries.

The income managed by the Central Executive Council of ČSOP (ÚVR ČSOP) in the year 2018 totaled 34,8 million Czech crowns; its expenditure totaled 35,0 million Czech crowns. ČSOP's Association of Young Environmentalists (SMOP ČSOP) which is in charge of the activities for children and youth, and ČSOP's local chapters (ZO ČSOP) have separate budgets.

ZUSAMMENFASSUNG

Der tschechische Bund für Naturschutz (ČSOP) ist eine Bürgervereinigung deren Mitglieder das Interesse verbindet, für die Umwelt und den Naturschutz aktiv zu werden. ČSOP wurde 1979 eingerichtet. Im Jahr 2018 hat ČSOP 302 Grundorganisationen im Rahmen der Tschechischen Republik vereinigt. 6757 Mitglieder einschließlich Kinder wurden in ČSOP registriert.

Die Erhaltung und Wiederherstellung der Biodiversität, die Sorge für wertvolle Biotope oder Unterstützung bedrohter Pflanzen – und Tierarten, sind die besondere Anliegen des Verbandes. Im Jahr 2018 wurden 195 Projekten der Grundorganisationen und anderer Bürgervereinigungen vom ČSOP im Rahmen des Programmes Schutz der Artenvielfalt unterstützt.

Das Ziel des Programms Raum für Natur ist der Schutz wertvoller Standorte und Bauwerke. ČSOP strebt es an, langfristige Rechte an solchen Orten und Bauwerken zu erwerben. Diese Tätigkeit ermöglicht es ČSOP mittels örtlicher Grundstücksvereine diese Orte und Bauwerke besser zu pflegen. Bei der Ausführung arbeitet ČSOP mit verschiedenen anderen Organisationen zusammen. Im Jahr 2018 wurden 61 Grundstücksvereine von ČSOP akkreditiert.

Im Rahmen des Programms Nationales Netzwerk der Rettungsstationen koordiniert ČSOP 33 Stationen, die für verletzte und behinderte Tiere sorgen, um sie auf die Rückkehr in die Natur vorzubereiten. Das Netzwerk deckt die ganze Tschechische Republik ab. 23 781 Tiere sind im Jahr 2018 in die Rettungsstationen gelangten. Es ist zu ČSOP gelungen, mehr als die Hälfte der geretteten Tiere wieder auszuwildern.

Mit Hilfe der Umwelterziehung, Bildung und Umweltaufklärung strebt ČSOP danach, die Inhalte seiner Arbeit und auch die Informationen über den Umweltzustand der Öffentlichkeit nahe zu bringen. Die Haupttätigkeiten der 44 Ökozentren des ČSOP bestehen aus der Mitarbeit an Schulen, der Durchführung von Veranstaltungen für die Öffentlichkeit und der Veranstaltung von Wettbewerben, Exkursionen und Feldbeobachtungen.

Eine systematische Arbeit mit Kindern und Jugendlichen ist ein Bestandteil der Vereintätigkeit. ČSOP hat derzeit Mitglieder (bis 18 Jahren) in 66 Gruppen der Jungen Naturschützer. In diesen Gruppen finden ganzjährig regelmäßige Zusammenkünfte und Wochenendveranstaltungen sowie Ferienlager statt. Sie widmen sich einem breiten Tätigkeitsspektrum. Manche Gruppen sind eher fachlich ausgerichtet, bei anderen steht der Aufenthalt in der Natur im Mittelpunkt.

ČSOP gibt viele verschiedene Publikationen wie Infobroschüren, Aufklärungsflugblätter und Fachliteratur im Rahmen der Verfahrensreihe des ČSOP heraus. Das Mitglieder magazin Schönheit unserer Heimat erscheint halbjährlich. Auch die Ortsgruppen geben zahlreiche Publikationen heraus.

ČSOP ist ein Mitglied der IUCN und ein Gründungsmitglied des Tschechischen National Komitees des UNEPs.

Die Einkünfte des Zentralen Exekutivrates von ČSOP für das Jahr 2018 betragen 34,8 Million Tschechische Kronen. Der Verband der Jungen Naturschützer von ČSOP, der die Aktivitäten für Kinder und die Jugendliche koordiniert, und die Grundorganisationen von ČSOP haben ein unterschiedliches Budget.

Blíž přírodě

Pojďte s námi do přírody! Otevřeli jsme pro vás již více než 90 lokalit.

Objevte studánku, kde žijí mločí skvrnití.
Mločí studánka, Myslík / Frýdek-Místek

Otužte se v přírodním knajpovišti.
Semanínská stezka, Semanín / Ústí n. Orlicí

Porovnejte si délku skoku s blechou nebo jelenem.
Zásmucká Bažantnice Zásmuky / Kolín

Bivakujte v zaniklé osadě.
Umiř, Plachtín / Plzeň – sever

Poučte se o jediné lokalitě kriticky ohrožené byliny kandík psí zub v ČR.
Medník, Hradištko / Praha – západ

Pozorujte až 160 druhů ptáků.
Rezervace Štěpán, Děhylov / Ostrava

Pohrajte si s vodním mlýnkem.
Capartické louky, Capartice / Domažlice

Obejděte s námi celý Svět.
Cesta kolem Světa, Třeboň

Učte se poznávat přírodu nejen očima.
Les plný smyslů, Krásná Lípa / Děčín

Podívejte se na líhniště pro hady a ještěrky.
Mokřadní louka Kolo, Slavkov / Uh. Hradiště

S Českým svazem ochránců přírody jsme v rámci programu NET4GAS Blíž přírodě zpřístupnili veřejnosti již více než 90 přírodních cenných lokalit.

Přesvědčte se na www.blizpriode.cz a vyrazte rovnou do přírody!

www.net4gas.cz

Již 40 let

chráníme naši krajinu,
pečujeme o cenné přírodní

lokality, pomáháme přežít desítkám
ohrožených druhů zvířat a rostlin, ukazujeme
dětem i dospělým krásu kolem nich.

Mimo jiné...

- dlouhodobě pečujeme o téměř 3 500 hektarů přírodně cenných ploch a několik desítek památkových objektů
- realizujeme stovky projektů, napomáhajících přežití vzácných druhů rostlin a živočichů v naší přírodě
- provozujeme síť záchranných stanic pro handicapované volně žijící živočichy, která ročně navrátí zpět do přírody téměř 10 000 zvířat
- prostřednictvím pěti desítek ekocenter nabízíme zajímavé vycházky, přednášky, výstavy a mnoho dalších aktivit
- pro členy našich oddílů Mladých ochránců přírody i další děti připravujeme pravidelné schůzky, víkendové akce i každoroční táborové pobyty

Pomozte nám i vy!

www.csop.cz

Český svaz ochránců přírody

Michelská 5, Praha 4, tel.: 222 516 115

Výroční zpráva ČSOP 2018

Vydal: Český svaz ochránců přírody

tel.: 222 516 115

e-mail: info@csop.cz

web: www.csop.cz

foto: archiv ČSOP

grafická úprava: RedGreenBlue, Jana Štěpánová, 2018

ilustrace: © Anna Bergmannová, 2018

ISBN 978-80-86770-61-1